

Vilniaus universitetas
Filosofijos fakultetas
Edukologijos katedra

Jurga BURKAUSKAITĖ

ŠVIETIMO PRIEŽIŪROS APRĖPTIS

Magistro darbas

Vilnius, 2006

Vilniaus universitetas
Filosofijos fakultetas
Edukologijos katedra

ŠVIETIMO PRIEŽIŪROS APRĖPTIS

Magistro darbas
Socialiniai mokslai, edukologija

Magistro darbo autorius Jurga Burkauskaitė.....

Vadovas Dr. Kęstutis Kaminskas.....

Recenzentas Doc. Dr. Tatjana Bulajeva.....

PADĖKA

Autorė reiškia nuoširdžią padėką asmenims, kurie ją skatino, rėmė ir padėjo atlikti šį tyrimą: Vilniaus Universiteto dėstytojams Dr. K. Kaminskui, Doc. T. Bulajevai, Vilniaus Universiteto Edukologijos katedrai, Vilniaus Universiteto Švietimo politikos centrui, Švietimo ir mokslo ministerijos specialistei S.Sabaliauskienei ir visiems padėjusiems atlikti šį darbą.

SANTRAUKA

Jurga Burkauskaitė
Švietimo priežiūros aprėptis.
Magistro darbas.

Magistro darbe yra suformuluotos Valstybinės švietimo priežiūros problemos. Išanalizuoti ir susisteminti švietimo priežiūros ypatumai. Išsamiai analizuojamos mokslinės švietimo priežiūros problemos. Atlikta Lietuvos respublikos švietimo priežiūros 1993 metų ir 2004 metų nuostatų analizė. Atliktas interviu įvairiose švietimo institucijose. Pateiktas, sąvokų, kurios siejasi su švietimo priežiūra žemėlapis. Patvirtinamos suformuluotos mokslinio tyrimo hipotezės: 1. Švietimo priežiūra, kaip sistema neegzistuoja. 2. Švietimo priežiūros sistemoje nėra tarpinstitucinio bendradarbiavimo.

SUMMARY

Jurga Burkauskaitė
Education supervision coverage.
Masters degree work.

This Masters work frames state education supervision problems. It analyzes and structures singularity of education supervision. The work presents a detailed analysis of scientific education supervision problems. Analysis of Republic of Lithuania education supervision legal provision acts from year 1993 and 2004. Interviews in various education institutions. Authors stated scientific research hypotheses have been sustained, claiming that: 1. Education supervision, as system, doesn't exist. 2. Transinstitutional cooperation doesn't exist in educational supervision. Education supervision concept map presented.

TURINYS

ĮVADAS.....	6
1. ŠVIETIMO PRIEŽIŪROS SĄVOKOS APTARIMAS.....	9
1.1 PAGRINDINIŲ SĄVOKŲ NAUDOTŲ MINČIŲ ŽEMĖLAPYJE PRISTATYMAS	9
1.2 ŠVIETIMO PRIEŽIŪROS SĄVOKŲ ŽEMĖLAPIS.....	12
Švietimo priežiūros sąvokų žemėlapiu aptarimas.....	13
1.3 ŠVIETIMO PRIEŽIŪROS ESMĖ, TIKSLAI, FUNKCIJOS.....	14
1. lentelė 1993 metų ir 2004 metų švietimo priežiūros nuostatų tikslų lyginimas.....	15
1993 metų ir 2004 metų švietimo priežiūros nuostatų funkcijų vertinimas.....	16
1.4 UGDOMASIS INSPEKTAVIMAS. JO REIŠMĖ ŠVIETIMO SISTEMAI.....	21
1.5 TEISĖS AKTAI REGLAMENTUOJANTYS ŠVIETIMO PRIEŽIŪRĄ. ISTORINIS ASPEKTAS.....	23
1.6 APSKRIČIŲ, SAVIVALDYBIŲ ĮGALIOJIMAI ŠVIETIMO PRIEŽIŪROS ATŽVILGIU.....	24
1.7 KOKIA TAIKOMA ŠIUOLAIKIŠKA ŠVIETIMO PRIEŽIŪRA PASAULYJE.....	25
2. VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBĖ ŠVIETIMO INSTITUCIJŲ SPECIALISTŲ INTERVIU ANALIZĖ.....	26
Pedagogų interviu analizė.....	28
2.1 Tyrimo metodų pristatymas.....	30
2.2 Interviu surinktų duomenų aptarimas.....	31
2.3 Tyrimo rezultatų aptarimas.....	32
IŠVADOS.....	33
REKOMENDACIJOS.....	35
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	36
PRIEDAI.....	38
Interviu klausimai pedagogams.....	38
Interviu klausimai valstybės ir savivaldybės švietimo institucijų specialistams.....	39
Interviu su valstybės ir savivaldybės švietimo institucijų specialistais ir pedagogais.....	40

ĮVADAS

Temos aktualumas. Galima teigti, kad vykstant švietimo reformai, kuri turi būti įgyvendinta iki 2012 metų, reikia keisti ir atnaujinti visas švietimo sistemos grandis. Šis teiginys tiesiogiai pasako, kad reikia sukurti naują švietimo sistemos priežiūros modelį. Darbo tema buvo pasirinkta remiantis nuostata, kad be švietimo kokybės nebus švietimo reformos, ir reforma reikalinga tik tiek, kiek laiduoja kokybę. (Ugdomasis inspektavimas, 1997). Kad reformos procesas vyktų sklandžiai, reikia kokybiškos švietimo įstaigų priežiūros. *Remiantis Ričardo Ališausko nuostata, kad kokybė yra tai dėl ko susitariama.* Galima grysti šio darbo aktualumą šiais teiginiais:

- 1) Švietime susitariančių pusių yra bent trys: klientai (mokiniai, jų tėvai), profesionalai (mokytojai, mokyklos vadovai ir kiti švietimo specialistai) politikai (įvairių lygmenų). (Hans Henrik Knoop, 1998). Svarbu iširti, kaip šios pusės bendradarbiauja tarpusavyje, ir kaip supranta švietimo priežiūros svarbą švietimo sistemai.
- 2) Svarbu išanalizuoti, kaip švietimo sistemos specialistai supranta švietimo teisinių dokumentų bazę. Ir kaip šie teisiniai dokumentai įtakoja švietimo specialistų priimamus sprendimus.
- 3) Remiantis komunikacijos profesorės Carol Collier Kuhlthau pastabomis, svarbu išmolti formuoti atvirą kūrybišką bendradarbiavimą, toleranciją, mokymąsi vieniems iš kitų. Emocinis fonas ypač svarbus Lietuvoje (ir daugelyje kitų pokomunistinių šalių). Senoji mokyklų inspektavimo praktika giliai įspaudė mūsų sąmonėje baudžiančio inspektoriaus įvaizdį. Kokybė suprantama, ne tik teisės aktų laikymusi, bet kaip geresnės paslaugos tų pačių teisės aktų pagrindu. Mokyklos turi jausti ne inspektavimo baimę, o konsultacinės ir finansinės paramos garantijas kokybės gerinimo programoms vykdyti. Todėl švietimo priežiūra privalo būti organizuota visų pirmiausia kaip konsultacinė institucija, o naujiems kokybės standartams pasiekti turi būti numatoma lėšų paramai pokyčiams diegti. (R. Ališauskas, 1997).

Mokslinės problemos ištirtumas. Šia tema nėra parašyta daug darbų. Šis darbas tai bandymas pradėti nagrinėti švietimo priežiūros ypatumus. 1997 Švietimo ir mokslo ministerija išleido knygelę „Ugdomasis inspektavimas“. Aurimas Juozaitis bando aiškintis ugdomojo inspektavimo sampratą. *Ugdomasis inspektavimas prieš kontroliuojamąjį inspektavimą. Pasitikėjimo brandinimas – ugdomojo inspektavimo pagrindas.* (A. Juozaitis, 1997). Šiame leidinyje švietimo priežiūros problemas nagrinėjo Vilma Voišnienė straipsnyje „Inspektorius bendravimo su mokytojais bei vadovais įgūdžiai.. Rimantas Želvys straipsnyje „Ugdomojo proceso tyrinėjimo būdų taikymas inspektorius darbe“. Šios mokslinė problemos tyrinėjimą galima išvelgti ir knygoje „Diferent Supervision for Catholic Schools“ 1993. Šiame literatūros šaltinyje bandoma nagrinėti sąvokas susijusias su švietimo priežiūra.

Tyrimo objektas – švietimo priežiūra. Ugdomasis ir kontroliuojamasis inspektavimas.

Tyrimo tikslas – ištirti švietimo priežiūros ypatumus, valstybės, savivaldybės ir mokyklos lygmenyse.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išsiaiškinti švietimo priežiūros sampratą;
2. Išanalizuoti švietimo priežiūrą reglamentuojančius teisinius dokumentus;
3. Palyginti anksčiau ir dabar sukurtas švietimo priežiūros nuostatas;
4. Išskleisti švietimo priežiūros sąvoką;
5. Nustatyti, ar švietimo sistemos specialistai žino švietimo priežiūros funkcijas ir ar remiasi suformuotomis švietimo priežiūros nuostatomis.

Tyrimo hipotezės:

1. Švietimo priežiūra kaip sistema neegzistuoja.
2. Švietimo priežiūros sistemoje nėra tarpinstitucinio bendradarbiavimo.

Tyrimo metodai:

- Mokslinės literatūros analizė;
- Švietimo teisinių dokumentų analizė;
- Švietimo specialistų interviu;
- Sąvokos išskleidimo metodas;
- Interviu duomenų analizė.

Tyrimas grindžiamas šiomis metodologinėmis nuostatomis:

- Ugdomasis inspektavimas- švietimo kokybės garantas. (A. Juozaitis, 1997);
- Lietuvos Respublikos įstatymo 66 skiltimi, kad švietimo priežiūros paskirtis-vertinti valstybinės švietimo politikos vykdymą, švietimo pasiūlą ir švietimo kokybę, skiriamų lėšų naudojimo tikslumą, švietimo valdymo sprendimų vykdymą, Švietimo įstatymo ir kitų švietimą reglamentuojančių teisės aktų vykdymą, švietimo veiklos duomenų patikimumą ir organizacinėmis, teisinėmis, ekonominėmis priemonėmis skatinti veiklos tobulinimą.

Tyrimo eiga:

Išstudijuota mokslinė literatūra ir švietimo priežiūrą reglamentuojantys teisiniai dokumentai. Išanalizavus 1993 metų ir 2004 metų švietimo priežiūros nuostatas parašytas šių dokumentų suformuluotų tikslų įvertinimas. Išskirta kas pasikeitė per vienuolika metų. Buvo bandoma išskleisti švietimo priežiūros sąvoką minčių žemėlapiu pagalba. Siekiant išsiaiškinti, ar suprantami švietimo priežiūros teisiniai dokumentai ir ar žinomos švietimo priežiūros funkcijos, buvo atliktas interviu su įvairių lygmenų švietimo sistemos specialistais.

Darbo mokslinis naujumas ir teorinis bei praktinis reikšmingumas

1. Išanalizuoti švietimo priežiūrą reglamentuojantys teisiniai dokumentai.
2. Atlikta 1993 metų ir 2004 metų švietimo priežiūros nuostatų lyginamoji analizė.
3. Išskleista švietimo priežiūros sąvoka.
4. Ištirta kokias švietimo priežiūros funkcijas žino švietimo priežiūros specialistai.
5. Išanalizuotas įvairių lygmenų švietimo sistemos specialistų požiūris į kintančią švietimo priežiūros sampratą.
6. Interviu duomenys gali būti įdomūs tiems, kas domisi švietimo priežiūros ypatumais ir tiems, kas neabejingi vykstančiai švietimo reformai. Interviu duomenys gali būti naudingi tiems, kas toliau norės nagrinėti šią temą.

Darbą sudaro įvadas, teorinė ir empirinė dalis, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas ir priedai. Pirmoje dalyje apžvelgti švietimo priežiūros teisiniai dokumentai, švietimo priežiūros samprata, kaip kito požiūris į švietimo priežiūros specialistą. Apžvelgiami švietimo priežiūros tikslai, funkcijos paskirtis. Aptariama ugdomojo inspektavimo reikšmė švietimo sistemai. Pristatyti apskričių, savivaldybių įgaliojimai švietimo priežiūros atžvilgiu. Antroji dalis skirta interviu aptarimui, tyrimo metodams ir

rezultatams aptarti. Suformuluotos išvados, rekomendacijos, įsegti priedai su išsamiais interviu duomenimis.

1. ŠVIETIMO PRIEŽIŪROS SAŲOKOS APTARIMAS

Pagrindinis Lietuvos švietimo tikslas – kiekvienam prieinamas, kokybiškas, šiuolaikiškas mokymasis, atitinkantis asmens ir visuomenės poreikius.(1)

Švietimas – veikla, kuria siekiama suteikti asmeniui visaverčio savarankiško gyvenimo pagrindus ir padėti jam nuolat tobulinti savo gebėjimus. Mokyti – prigimtine kiekvieno žmogaus teisė. Švietimas yra daugialypis, apimantis švietimo funkcijas, paskirtį, tikslus, reikšmę.

Remiantis 2003 metų LR Švietimo įstatymu, švietimo priežiūros paskirtis yra:

- Vertinti valstybinės švietimo politikos vykdymą, švietimo pasiūlą ir švietimo kokybę. Skiriamų lėšų naudojimo tikslingumą.
- Švietimo įstatymo ir kitų švietimą reglamentuojančių teisės aktų vykdymą, švietimo veiklos duomenų patikimumą ir organizacines, teisinėmis, ekonominėmis priemonėmis skatinti veiklos tobulinimą.
- Švietimo teikėjų veiklą prižiūri atitinkamos valstybės institucijos, mokyklos steigėjas, licencijuojamą švietimo veiklą – ir licencijos išduoti teikusios institucijos.
- Valstybinę švietimo teikėjų veiklos priežiūrą atlieka Švietimo ir mokslo ministras ir apskrities viršininkas pagal vyriausybės patvirtintus švietimo priežiūros nuostatus.
- Mokyklos veiklos priežiūrą pagal Švietimo ir mokslo ministro patvirtintus mokyklos veiklos priežiūros nuostatus ir nustatytą mokyklų vadybinės ir pedagoginės veiklos išorinio audito metodiką, atlieka steigėjas.
- Aukštojo mokslo studijų kokybės priežiūrą atlieka studijų kokybės vertinimo centras.(Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2003).

1.1 Pagrindinių sąvokų naudotų minčių žemėlapyje pristatymas.

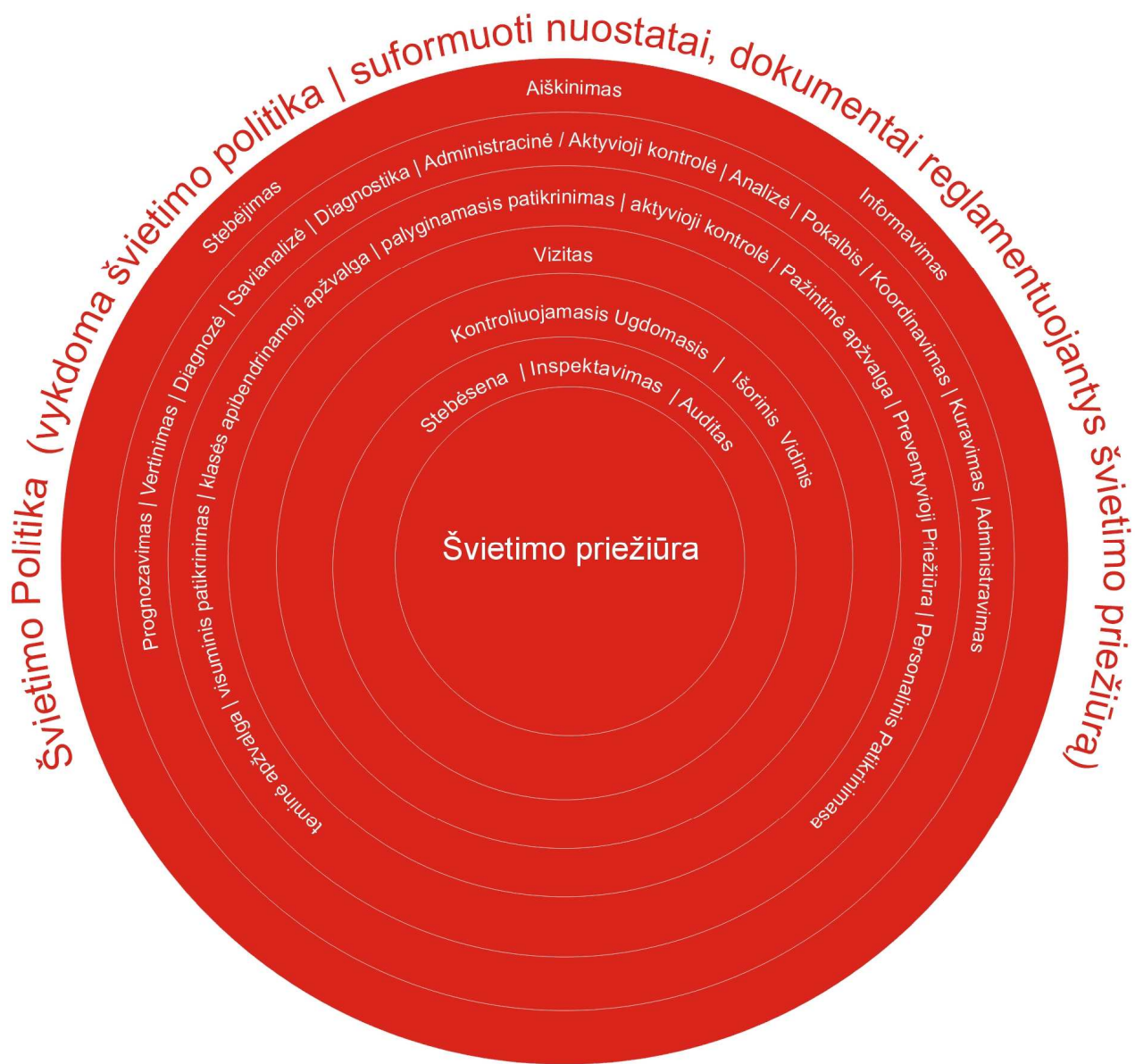
Su švietimo priežiūra glaudžiai susijusios šios sąvokos:

- ugdomasis inspektavimas – tai profesinės veiklos stebėjimo forma, ne tik kaupianti informaciją apie profesinės veiklos lygį, bet ir naudojanti sukauptą informaciją profesinei veiklai tobulinti;
- kontroliuojamasis inspektavimas – iš esmės skiriasi nuo ugdomojo, nes apsiriboja tik stebimos situacijos konstatavimu, pastebėjus nors menkiausius netikslumus ar netobulumus į juos atkreipiamas dėmesys o atskirais atvejais taikomos įstatymo numatytos sankcijos; (Ugdomasis inspektavimas, 1997)
- švietimo stebėseną (monitoringas) – nuolatinė švietimo būklės ir kaitos analizė, vertinimas, prognozavimas;
  - švietimo stebėsenos paskirtis, sudaryti sąlygas visiems švietimo valdymo subjektams priimti pagrįstus sprendimus ir vykdyti švietimo kokybę laiduojantį valdymą.
  - valstybės švietimo stebėseną, vadovaudamasi švietimo ir mokslo ministro patvirtintais švietimo stebėsenos rodikliais ir jo nustatyta tvarka, vykdo Švietimo ir mokslo ministerija (toliau ŠMM) bei kitos ministro įgaliotos įstaigos, apskričių viršininkų ir savivaldybių administracijos, mokyklos;(Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2004)
- auditas (vidinis, išorinis) – vidinis, mokyklos būklės įsivertinimas, pagal numatomas sritis. Išorinis, tai mokyklos finansinės padėties įvertinimas.
- koordinavimas- veiksmų, sąvokų, (su)derinimas, suderintas veiksmas, vieno lygmens, objektų sąsaja, tvarka; (Kardelis, 2002)
- administracinė kontrolė – neformalus dėstytojų personalo kontrolės tipas, kada inspektorius atlieka trumpus , bet dažnus klasės vizitus tam, kad gautų žinių apie mokymą ir mokymąsi klasėje; (Nacional Catholic Education Asociation, toliau NCEA, 1993);
- aktyvioji kontrolė – mokinių mokėjimų ir įgūdžių lygio nustatymas;
- kuravimas- intensyvus ir sistemingas pasitarimo, stebėjimo, analizavimo, išvadų darymo procesas, skirtas patobulinti mokymo kokybę;
- vertinimas- įvairių ugdymo įstaigos dokumentų vertinimas, bendros mokyklos būklės vertinimas; (NCEA, 1993)
- diagnozė, reiškinių, proceso, būsenos išaiškinimas, atpažinimas ir apibūdinimas; (Kardelis, 2002);

- savianalizė – kiekvieno ugdymo proceso dalyvio savo veiklos nagrinėjimas;
- stebėjimas – pedagoginės veiklos organizavimas, ugdymo įstaigos taisyklių laikymasis, bendruomenės narių tarpusavio santykiai;
- diagnostika – pedagoginės veiklos pokyčių išaiškinimas, atpažinimas ir apibūdinimas;
- informavimas, duomenų apie švietimo būklę, raidą, problemas teikimas;
- aiškinimas – tam tikrų naujų mokymo metodų aiškinimas, ar diegiamų švietime naujovių išaiškinimas;
- vizitas – trumpalaikis susipažinimas su ugdymo įstaigos veiklos programa, pokalbiai su vadovybe, pedagogais, mokiniais, savivaldos institucijų atstovais;
- pažintinė apžvalga – susipažinimas su naujai paskirtų vadovų bei pedagogų darbu;
- analizė – individualių programų, mokymo planų, ugdymo įstaigos veiklos programų, nuostatų, statistinių lentelių, pedagoginės veiklos ir ugdymo rezultatų nagrinėjimas;
- pokalbis – pasikeitimas nuomonėmis inspektuojamais klausimais;
- administravimas – mokykloje vykdomos veiklos (vidaus) priežiūra;
- prognozavimas – ugdymo proceso raidos tendencijų numatymas;
- preventyvioji priežiūra – vadovybės teikiama parama ugdomajai veiklai besirengiančiam pedagogui;
- personalinis patikrinimas – išsamus vieno ar kelių pedagogų kvalifikavimas ir veiklos rezultatų tyrimas;
- pažintinė apžvalga – susipažinimas su naujai paskirtų vadovų bei pedagogų darbu;
- teminė apžvalga – vieno ar kelių ugdymo įstaigų vadovų, pedagogų pasirinkta tema tikrinimui;
- visuminis patikrinimas – grupės inspektuojančiųjų vykdomas ugdymo įstaigos arba kelių pedagogų darbo sistemos patikrinimas ir ugdymo rezultatų įvertinimas;
- klasės apibendrinamoji apžvalga – vienos klasės ar kelių klasių darbo stebėjimas; (11)
- palyginamasis patikrinimas – to paties dalyko mokymo stebėjimas paralelėse klasėse, grupėse, įvairių pedagogų darbo palyginimas; (NCEA, 1993)

Šios sąvokos tiesiogiai siejasi su švietimo priežiūra. Kiekviena iš šių sąvokų turi tam tikrą reikšmę švietimo priežiūros procesui.

1.2 Švietimo priežiūros sąvokų žemėlapis

Švietimo priežiūros sąvokų žemėlapis aptarimas

Švietimo priežiūra daugiafunkcinis procesas. Švietimo priežiūra gali būti: inspektavimas, kontroliuojamasis ir ugdomasis; stebėseną, tarptautiniuose šaltiniuose vadinama monitoringu; auditas, kuris būna išorinis ir vidinis. Atliekant įvairios paskirties švietimo priežiūros procesą, reikalingas vizitas į ugdymo įstaigą.

Atlikus pradinę vizitą, atliekama švietimo priežiūra su įvairiais priežiūros tikslais. Tai gali būti teminė apžvalga su tikslu patikrinti vieno ar kelių ugdymo įstaigų vadovų, pedagogų darbą jų pačių pasirinkta tema; visuminis patikrinimas atliekamas norint įvertinti grupės inspektuojančių vykdomas ugdymo įstaigos arba kelių pedagogų darbo sistemas ir ugdymo rezultatus; klasės apibendrinamoji apžvalga atliekama, norint stebėti ir įvertinti vienos ar kelių klasių darbą; palyginamasis patikrinimas atliekamas, kad palyginti to paties dalyko mokymą paralelėse klasėse, grupėse, įvairių pedagogų darbą; aktyvioji kontrolė atliekama, norint nustatyti mokinių mokėjimų ir įgūdžių lygį; pažintinė apžvalga atliekama, norint susipažinti su naujai paskirtų vadovų ir pedagogų darbu; preventyvioji priežiūra, tai vadovybės teikiama parama ugdomajai veiklai besirengiančiam pedagogui; personalinis patikrinimas, tai išsamus, vieno ar kelių pedagogų kvalifikavimas ir veiklos rezultatų tyrimas.

Atlikę įvairaus pobūdžio švietimo priežiūros procedūras, toliau imamės įvairialypio surinktų duomenų vertinimo, kuris turi skirtingą paskirtį. Atliekamas prognozavimas, kai numatomos ugdymo proceso raidos tendencijos; vertinimas, kai įvertinami įvairių ugdymo įstaigų dokumentai ir bendra mokyklos būklė; diagnozė atliekama kai norima išsiaiškinti, atpažinti ir apibūdinti švietimo reiškinių, procesą ar būseną; savianalizė, kiekvieno ugdymo proceso dalyvio savo veiklos nagrinėjimas; diagnostika atliekama, kai norima išsiaiškinti, atpažinti ir apibūdinti pedagoginės veiklos pokyčius; administracinė kontrolė, tai neformalaus dėstytojų personalo kontrolės tipas, kai atliekami trumpi, bet dažni klasės vizitai, tam, kad gauti žinių apie mokymą ir mokymąsi klasėje, kad įvertinti šį vykstantį procesą; analizė atliekama, kai norima išnagrinėti individualias programas, ugdymo planus, ugdymo įstaigos veiklos programas, nuostatus, statistines lenteles, pedagoginės veiklą ir ugdymo rezultatus; pokalbis reikalingas norint pasikeisti nuomonėmis inspektuojamais klausimais; koordinavimas, atliekamas norint suderinti veiksmus, sąvokas; kuravimo procesas skirtas intensyviai ir sistemingam pasitarimui, stebėjimo analizavimui, išvadų darymui. Šis procesas skirtas patobulinti mokymo kokybę; administravimas, tai mokykloje vykdomos veiklos (vidinės veiklos) priežiūra.

Atlikus vertinimą galima stebėti švietimo procesą, išsamiau aiškintis švietime vykstančius procesus ir informuoti atitinkamas institucijas apie švietime vykstančius pokyčius.

Išvados:

1. Švietimo priežiūros sąvokų žemėlapiu paaiškinimas, atskleidžia, kad yra daug sąvokų susijusių su švietimo priežiūra. Svarbu kiekvieną iš šių sąvokų išsamiai išsiaiškinti. Šios sąvokos turėtų būti naudojamos švietimo priežiūros specialistų.

1.3 Švietimo priežiūros esmė, tikslai, funkcijos

Remiantis 1993 metų balandžio 20 dienos Lietuvos Respublikos tuo metu kultūros ir švietimo ministerijos parengtomis švietimo priežiūros nuostatomis. Švietimo priežiūra buvo suprantama, kaip švietimo įstaigų inspektavimas. Švietimo inspekcija buvo apibrėžiama taip: Švietimo inspekcija – tai įvairių lygmenų švietimo, valstybinio valdymo ir savivaldos institucijų, prižiūrinių (stebinių, analizuojančių, konsultuojančių, kontroliuojančių) visų švietimo įstaigų pedagoginę veiklą ir bendrojo lavinimo dalykų mokymą, sistema.

Inspekcija, konsultuodama švietimo įstaigas, aiškindama valstybinę švietimo politiką, prižiūri šią politiką įteisinančių dokumentų vykdymą bei švietimo įstaigų pedagoginę veiklą, vertina ugdymo rezultatus ir apie juos informuoja visuomenę.

Inspekcijos darbas grindžiamas Lietuvos švietimo koncepcijoje įteisintais humaniškumo, demokratiškumo, nacionalumo ir atsinaujinimo bei vadybiniais profesionalumo, racionalumo, pedagoginių iniciatyvų skatinimo ir bendradarbiavimo principais. Švietimo priežiūros sąvoka keitėsi, keičiant požiūrį į švietimo priežiūrą. Nuo kontroliuojamojo inspektavimo bandoma pereiti prie ugdomojo (patarimo, teikiančio rekomendacijas) inspektavimo. Ugdomasis inspektavimas, ne tik konstatuoja klaidas, bet ir teikia rekomendacijas, kaip klaidas taisyti. Remiantis humanizmo filosofijos pagrindu, norima pereiti prie konsultacinio pobūdžio inspektavimo., sutelkiant dėmesį į specialisto, ugdytojo asmenybę. Tik teikiant konsultacijas, skatinant įstaigų bendradarbiavimą, bus užtikrinama švietimo kokybė.

Remiantis 2004 metų liepos 1 dienos valstybinėmis švietimo priežiūros nuostatomis, švietimo priežiūra aiškinama plačiau;

- valstybinės švietimo priežiūros nuostatai nustato Švietimo ir mokslo ministerijos priežiūros skyrių (tarnybų) uždavinius, funkcijas, teises, atskaitomybę ir darbo organizavimą valstybinės švietimo priežiūros srityje;
- valstybinės švietimo priežiūros paskirtis – vertinti valstybinės švietimo politikos vykdymą, švietimo pasiūlą, švietimo kokybę, skiriamų lėšų naudojimo tikslumą,

švietimo valdymo sprendimų vykdymą, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo ir kitų švietimą reglamentuojančių teisės aktų vykdymą, švietimo veiklos duomenų patikimumą ir organizacinėmis, teisinėmis, ekonominėmis priemonėmis skatinti veiklos tobulinimą.

1 lentelė. 1993 metų ir 2004 metų švietimo priežiūros nuostatų tikslų lyginimas

1993 metų švietimo priežiūros nuostatų tikslai.	Lyginimas	2004 metų švietimo priežiūros tikslai.
1. <u>Padėti</u> įgyvendinti valstybinę švietimo politiką valstybinėse ir nevalstybinėse bendrojo ir neformaliojo, jaunimo ugdymo ir suaugusių švietimo įstaigose.	Pirmas švietimo priežiūros tikslas sutampa 1993 metų ir 2004 metų švietimo priežiūros nuostatose. Abiejose nuostatose kalbama apie svarbų švietimo priežiūros tikslą: švietimo politikos įgyvendinimą ir vykdymą. 2004 metų nuostatose kalbama apie grantavimą švietimo pasiūlos ir geros švietimo kokybės.	1. 2004 metų švietimo priežiūros nuostatuose, švietimo priežiūros tikslai pavadinti uždaviniais. Švietimo ir mokslo ministerijos ir apskričių viršininkų administracijų valstybinių švietimo priežiūros skyrių (tarnybų) uždaviniai yra šie: 1. <u>Padėti</u> švietimo teikėjams vykdyti valstybinę švietimo politiką, garantuoti švietimo pasiūlą ir gerą švietimo kokybę.
2. <u>Apibendrinti, norminti ir propaguoti</u> pozityvius vadybinės ir pedagoginės veiklos pokyčius, <u>skatinti</u> nuolatinį ugdymo turinio ir metodų atnaujinimą.	1993 metų švietimo priežiūros nuostatose išskiriami aiškiau apibrėžti švietimo priežiūros tikslai išskiriant svarbias švietimo priežiūros sritis. Skatinimas nuolatinio ugdymo turinio ir metodų atnaujinimo. Ši sritis turėtų būti nuolat prižiūrima. Kreipiamas išskirtinis dėmesys į teikiamą pagalbą ugdymo įstaigoms įgyvendinant valstybinius švietimo standartus. 2004 metų švietimo priežiūros nuostatose pagalba teikiama vykdant valstybinę švietimo politiką. Akcentuojama švietimo teikėjų veiklos priežiūra. Siekiama, kad vyktų nuolatinis švietimo teikėjų veiklos tobulinimas.	2. <u>Informuoti</u> švietimo paslaugų gavėjus, švietimo teikėjus, mokyklų steigėjus ir laisvuosius mokytojus, <u>prižiūrėti</u> švietimo teikėjų veiklos kokybę ir nustatyta tvarka siūlyti švietimo valdymo sprendimus dėl švietimoteikėjų veiklos tobulinimo.
3. <u>Padėti</u> ugdymo įstaigoms įgyvendinti valstybinius	2004 metų nuostatose svarbus švietimo priežiūros tikslas:	

švietimo standartus.	pagalba ugdymo įstaigoms įgyvendinant valstybinius švietimo standartus.	
----------------------	---	--

1 pabraukti žodžiai atskleidžia pagrindines švietimo priežiūros veiklos sritis.

1993 metų ir 2004 metų švietimo priežiūros nuostatų funkcijų vertinimas

1993 metų švietimo priežiūros nuostatų funkcijos:

1. Mokiniai, jų tėvai, ugdymo įstaigos veiklą remiantys visuomenės atstovai, ugdytinius priimančių įstaigų vadovai per savivaldos institucijas išreiškia savo nuomonę pedagoginiam personalui ir vadovybei apie ugdymo organizavimą, jo metodus ir rezultatus, daro įtaką pedagogų ir vadovybės veiklos pokyčiams.
2. *Pedagogai*: stebi, analizuoja, koreguoja tėvų ir sociokultūrinės aplinkos poveikį vaikų ir jaunimo ugdymui. Kartu su mokiniais, tėvais ir kolegomis nusistato ugdymo organizavimo tvarką. Įvertina ugdymo rezultatus ir apie juos informuoja vaikus ir jaunimą, jų tėvus, kolegas, įstaigos vadovybę ir savivaldos institucijas. Su kolegomis, abipusiu susitarimu stebi vienas kito darbą ir bendradarbiauja, daro įtaką ugdymo rezultatams. Teikia siūlymus kaip tobulinti švietimo procesą.
3. *Ugdymo įstaigos vadovybė*: aiškina mokyklos bendruomenės nariams valstybinės bei regioninės švietimo politikos nuostatas. Teikia profesinę pagalbą pedagogams bei priežiūri kaip vykdomi švietimą ir pedagoginę veiklą reglamentuojantys dokumentai. Inicijuoja individualios mokyklos veiklos krypties, mokyklos filosofijos formavimą, rengia ją atitinkančią mokyklos darbo programą. Kartu su mokyklos taryba nustato mokyklos veiklos ugdymo organizavimo tvarką, leidžiančią maksimaliai patenkinti įvairius moksleivių ugdimosi poreikius.
4. *Rajonų (miestų) valdybų tuo metu kultūros ir švietimo skyrių specialistai*: aiškina valstybinės ir regioninės švietimo politikos nuostatas, priežiūri jas įteisinančių dokumentų vykdymą pavaldžiose vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų ugdymo įstaigose. Skatina bendradarbiavimą tarp švietimo specialistų. Skatina profesinių sanbūrių kūrimąsi. Dalyvauja kuriant rajono (miesto) švietimo plėtotės centrus. Organizuoja mokymo planų ir bendrųjų ugdymo programų įgyvendinimą. Kontroluoja, kaip mokinių žinios, mokėjimai ir įgūdžiai atitinka valstybinius išsilavinimo standartus ir vertina ugdymo rezultatus. Ekspertuoja, analizuoja ir koreguoja vaikų, jaunimo bendrąjį ir papildomąjį ugdymą bei suaugusiųjų švietimą. Analizuoja pedagogų veiklą, teikia profesinę pagalbą ir dalyvauja jų atestacijose. Rengia ugdymo įstaigos veiklos sąvadą (metinę veiklos

ataskaitą), svarsto ją mokyklos taryboje ir iki liepos 1 dienos, pateikia Švietimo skyriui. Organizuoja pedagoginį tėvų lavinimą. Kuria programas ir prižiūri jų įgyvendinimą. Tiria ugdymo įstaigų aprūpinimo resursais racionalumą, nustato ugdymo sąlygų sudarymo optimalumą, skatina savarankiškumą. Padeda mokyklų bendruomenėms įgyvendinti mokymo planus ir bendrąsias ugdymo programas, vertina ir tvirtina profiliuoto mokymo programas. Kaupia informaciją apie mokymo planų, bendrųjų ugdymo programų didaktinių priemonių kokybės vertinimus, teikia išvadas jų autoriams ir dalykinėms ekspertų komisijoms. Tiria ugdymo rezultatus, įvertina, kaip įgyvendinami valstybės nustatyti švietimo standartai. Stebi bendrąjį bei neformalųjį vaikų, jaunimo ugdymą bei suaugusiųjų švietimą ir analizuoja Lietuvos švietimo koncepcijoje įteisintų principų įgyvendinimą. Analizuoja visų švietimo įstaigų vadovybės vadybinę veiklą. Vertina ugdymo ir suaugusiųjų švietimo įstaigų nuostatus, vidaus darbo taisykles, perspektyvinę ir metinę veiklos programas. Tikrina visą švietimo įstaigos dokumentaciją (žurnalai, asmens bylos, egzaminų medžiaga, mokslo baigimo dokumentų išdavimo knygos, įsakymai, pedagogų tarybos protokolai ir bendrojo lavinimo mokyklos bylų nomenklatūra). Globoja savivaldos institucijų veiklą, skatina įstaigų bendruomenės ryšius su visuomene, remėjais (dabar vadinamais dalininkais), vaikų ir jaunimo organizacijų veiklą. Dalyvauja kuriant ir įgyvendina pedagogų kvalifikacijos tobulinimo bei perkvalifikavimo rajonines programas. Informuoja rajono (miesto) visuomenę ir pedagogų bendruomenę apie švietimo būklę, raidą ir problemas. Kaupia informaciją apie brandos ir stojamųjų egzaminų, olimpiadų, konkursų, apžiūrų, varžybų, kontrolinių darbų rezultatus. Analizuoja ugdymo įstaigų sąvadus (metinę veiklos ataskaitą), diagnozuoja ir kvalifikuoja. Rengia metinį rajono (miesto) švietimo veiklos sąvadą ir teikia jį Švietimo ir mokslo ministerijos, tuo metu Inspektavimo skyriui iki rugpjūčio 1 dienos.

5. *Švietimo ir mokslo ministerijos, švietimo organizavimo skyriaus vyriausieji specialistai:* aiškina valstybines švietimo politikos nuostatas, jas įteisinančius dokumentus, tikrina jų vykdymą ir apie rezultatus informuoja Švietimo ir mokslo ministerijos vadovybę, pedagoginę visuomenę. Analizuoja ir teikia pasiūlymus Švietimo ir mokslo ministerijos padalinių, kitų institucijų, aukštesniosios pakopos savivaldybių, jų švietimo skyrių parengtų, pedagoginę veiklą reglamentuojančių dokumentų projektų. Inicijuoja jų norminimą ir pernorminimą. Pasirenka praktinės pedagoginės veiklos analizės lauką ir tiria švietimo koncepcijos įgyvendinimą. Įvertina naujų idėjų, ugdymo būdų ir metodų mokymo planų, programų, didaktinių priemonių veikimo efektyvumą, tiria, ar valstybiniai standartai atitinka ugdymo turinį. Vertinimo rezultatus svarsto tuo metu Švietimo inspekcijos skyriaus kolegijoje. Susipažįsta su perspektyvinėmis rajonų

(miestų) švietimo plėtotės programomis, vertina jas, skatina ir globoja naujovių diegimą, mokslškai pagrįstus ir aprobuotus eksperimentus, inicijuoja papildomą jų finansavimą. Vertina švietimo sistemos valdymo būklę rajone (mieste), inicijuoja savalaikį valdymo tobulinimą. Konsultuoja rajonų (miestų) valdybų Švietimo skyrių švietimo priežiūros specialistus, bendrojo, neformaliojo vaikų ir jaunimo ugdymo suaugusiųjų švietimo įstaigų vadovus, pedagogus. Teikia Informatikos ir prognozavimo centrui užduotis tirti valstybės švietimo būklę, analizuoja, šio centro sukauptą medžiagą, prognozuoja galimas problemas. Rengia ir teikia Švietimo ir mokslo ministerijos vadovybei analitines pažymas. Ministerijos ir švietimo inspekcijos kolegijos nutarimu, ministerijos įsakymu, normatyvinių aktų dokumentus, teikia siūlymus dėl įstatymų, vyriausybės nutarimų, potvarkių koregavimo, dėl bendrojo vaikų, jaunimo ugdymo ir suaugusiųjų švietimo įstaigų pagrindinių finansavimo principų tvirtinimo. Dalyvauja rengiant metines ministerijos darbo ataskaitas.

Vertinant 1993 metų švietimo priežiūros nuostatus galima teigti, kad rajono (miestų) valdybų, tuo metu kultūros ir švietimo specialistams skiriama didelė atsakomybė švietimo priežiūros atžvilgiu. Šie specialistai skatina švietimo institucijas bendradarbiauti, tai labai svarbu norint pasiekti gerų rezultatų ugdymo procese. Skatina profesinių sąjungų kūrimąsi, kurios užtikrintų švietimo sistemoje dirbančių specialistų teises. Dalyvauja kuriant rajono švietimo plėtotės centrus, tai užtikrintų švietimo sistemoje vykstančių reiškinų sklaidą. Svarbi funkcija analizuoti ir teikti profesinę pagalbą pedagogams. Organizuoja tėvų pedagoginį lavinimą, ši funkcija išlieka svarbi ir praėjus vienuolikai metų, nes tėvai turi būti informuoti apie švietime vykstančius procesus, ir turi juos mokėti suprasti. Svarbu analizuoti švietimo įstaigų vadybinę veiklą. Nuo mokyklos misijos ir vizijos priklauso visos mokyklos darbo planas. Svarbi 1993 metų švietimo priežiūros nuostatų funkcija *konsultavimas, kuris labai svarbus norint pereiti nuo kontroliuojamo inspektavimo prie ugdomojo*. Teikiamos konsultacijos turėtų sudaryti dišiąją darbo dalį norint pasiekti gerų rezultatų švietimo įstaigų darbe.

2004 metų Švietimo priežiūros nuostatų funkcijos:

1. *Vadovaudamiesi Švietimo ir mokslo ministerijos apskričių viršininkų administracijų valstybinės švietimo priežiūros skyrių (tarnybų) bendrai parengtu, su apskričių viršininkais suderintu, Švietimo ir mokslo ministro patvirtintu švietimo teikėjų veiklos valstybinės priežiūros teminiu planu ir Švietimo ir mokslo ministerijos apskričių viršininkų administracijų metinėmis veiklos programomis, prižiūri bendrojo lavinimo,*

profesinių, aukštesniųjų mokyklų veiklą ir kitas švietimo teikėjų licencijuotos veiklos sąlygų teikti profesinio mokymo programas, vykdo profesinio mokymo įstaigų priežiūrą. Atlieka pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo, brandos kvalifikacinių egzaminų organizavimo ir vykdymo priežiūrą. *Kontroliuoja* pradinio, pagrindinio, vidurinio, aukštesniojo išsilavinimo ir profesinės kvalifikacijos dokumentų išdavimą ir apskaitą. Dalyvauja valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų priėmimo į pareigas atvirųjų konkursų komisijose. *Kontroliuoja*, kad be licencijos (leidimo) nebūtų vykdoma švietimo ar su juo susijusi kita veikla. *Kontroliuoja*, kad būtų pašalinti pagal švietimą reglamentuojančius teisės aktus nustatyti pažeidimai. Pagal kompetenciją nagrinėja juridinių ir fizinių asmenų prašymus, pareiškimus, skundus ir pasiūlymus. *Konsultuoja* švietimo teikėjus ir jų steigėjus dėl švietimo veiklą reglamentuojančių teisės aktų įgyvendinimo.

2. *Be šių Nuostatų nustatytų funkcijų, bendrų apskričių viršininkų administracijų valstybinės, tuo metu švietimo priežiūros skyriais (tarnybomis), Švietimo ir mokslo ministerija atlieka šias švietimo priežiūros funkcijas: organizuoja ir koordinuoja vidurinio ugdymo, profesinio mokymo ir aukštesniųjų studijų programų akreditavimą. Prižiūri užsieniečių vaikų ugdymo organizavimą. Ši funkcija ankstesniuose dokumentuose neminima. Šiuo metu vyksta spartus užsienio piliečių imigravimas į mūsų šalį, užsieniečių vaikų ugdymo problema tampa labai aktuali. Analizuoja Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto švietimui skirtų lėšų naudojimo tikslumą. Analizuoja ir apibendrina apskričių viršininkų pateiktas, jų administracijų, tuo metu valstybinės švietimo priežiūros skyrių (tarnybų) parengtas pažymas ir ataskaitas apie atliktus švietimo teikėjų veiklos patikrinimus, teikia apskričių viršininkų bei savivaldybių administracijoms, švietimo teikėjų išvadas ir pasiūlymus dėl švietimo veiklos duomenų patikimumo, švietimo valdymo sprendimų, švietimo teikėjų veiklos tobulinimo, teisės aktų, reglamentuojančių švietimo teikėjų veiklos pakeitimų ir papildymų. Vykdo ir kitas Lietuvos Respublikos įstatymų bei LR Vyriausybės nutarimu numatytas funkcijas.*
3. *Švietimo ir mokslo ministerija, apskričių viršininkų administracijų, tuo metu Valstybinės švietimo priežiūros skyriai (tarnybos) atlieka šias funkcijas: atsižvelgdami į švietimo būklę apskrityse, rengia apskričių viršininkų administracijų valstybinės, tuo metu, švietimo priežiūros skyrių (tarnybų) metinių veiklos programų priėjimus ir teikia juos tvirtinti apskričių viršininkams. Dalyvauja akredituojant vidurinio ugdymo programas vidurinėse, profesinėse, suaugusiųjų ir specialiosiose mokyklose. Prižiūri ikimokyklinio ugdymo mokyklų, neformaliojo suaugusiųjų švietimo mokyklų veiklą vykdant licencijuotą ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo, formaliojo švietimo (išskyrus*

aukštojo mokslo) programas papildančius ir mokinių saviraiškos poreikius tenkinančius šių programų modulius, taip pat laisvųjų mokytojų, turinčių licencijas vykdyti ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo, formaliojo švietimo programas. *Prižiūri*, kaip savivaldybės ir švietimo teikėjai tvarko mokyklinio amžiaus vaikų apskaitą. Analizuoja ir apibendrina atliktų patikrinimų metu sukauptą informaciją apie švietimo teikėjų veiklos kokybę, taip pat savivaldybių administracijų direktorių, apskričių viršininkų administracijų direktorių, apskričių viršininkų administracijų švietimo skyrių pateiktą informaciją apie švietimo būklę, o apskričių viršininkų patvirtintas metines ataskaitas apie vykdyta valstybinę švietimo priežiūrą ir pasiektus rezultatus teikia Švietimo ir mokslo ministerijai ir skelbia visuomenei.

Vertinant 2004 metų švietimo priežiūros nuostatų funkcijas, galima išskirti akcentuojamą kontrolės ir konsultavimo funkcijas. Kontroliuojamas pradinio, pagrindinio, vidurinio, profesinio ir aukštesniojo mokslo dokumentų įgyvendinimas. Svarbi 2004 metų švietimo priežiūros nuostatų funkcija užsieniečių vaikų švietimo organizavimas. Šiuo metu tai labai aktuali problema. Galima teigti, kad šiose funkcijose priartėjama prie realios švietimo priežiūros situacijos. Svarbi funkcija, pržiūrėti skiriamų lėšų švietimui panaudojimo tikslingumą. Jeigu šiai švietimo priežiūros funkcijai būtų skiriamas išskirtinis dėmesys, galima būtų užtikrinti švietimo sistemos finansavimo sklandumą.

Išvados:

1. 1993 metų švietimo priežiūros nuostatos išsamiau apibrėžia švietimo priežiūros funkcijas, aiškiau suskistoma įvairių švietimo lygmenų veikla švietimo priežiūros atžvilgiu.
2. Per vienuolika metų švietimo priežiūros nuostatos tapo lakoniškesnės, labiau apibrėžtos, bet ne iki galo aiškiai apibrėžiančios švietimo lygmenų funkcijas, švietimo priežiūros atžvilgiu.
3. 1993 metų švietimo priežiūros nuostatose išsamiai kalbama apie teikiamas konsultacijas švietimo įstaigų specialistams, skatinami įvairūs švietimo būklės tyrimai.
4. 2004 metų švietimo priežiūros nuostatuose akcentuojama kontrolės funkcija. Švietimo priežiūra daugiau suprantama kaip išorės vertinimo sistema. Minimios sąvokos, priežiūra, kontrolė, vertinimas. Šiose nuostatose kalbama apie švietimo teikėjų veiklos priežiūrą, nėra plačiai kalbama apie įvairius tyrimus švietimo sistemoje.

1.3 Ugdomasis inspektavimas. Jo reikšmė švietimo sistemai

Remiantis Švietimo ministerijos išleistu leidiniu Ugdomasis inspektavimas. Ugdomasis inspektavimas – tai profesinės veiklos stebėjimo forma, ne tik kaupianti informaciją apie profesinės veiklos lygį, bet ir naudojanti sukauptą informaciją profesinei veiklai tobulinti. Kontroliuojamasis inspektavimas iš esmės skiriasi nuo ugdomojo, nes apsiriboja tik stebimos situacijos konstatavimu, pastebėjus nors menkiausius netikslumus ar netobulumus, į juos atkreipiamas dėmesys, o atskirais atvejais taikomos įstatymo numatytos sankcijos. Kontroliuojamasis inspektavimas vadovaujasi nuostata, kad inspektorius – tai viską žinantis ekspertas, atėjęs „pataisyti“ ir patobulinti dirbančiojo veiklą. Jeigu inspektorius su tokia nuostata ateina į mokytojo vedamą pamoką, tai bendravimas įgauna vertikalųjį pobūdį („aš žinau, o tu klausyk ir įsidėmėk“), tad kalbėti apie profesionalų bendravimą, kurio metu iš šalies stebėjęs žmogus galėtų nuoširdžiai patarti, nebėra prasmės.

Tuo tarpu ugdomasis inspektavimas teigia, kad prieš konstatuojant padėtį ir vertinant būtina suvokti, kokia ugdymo filosofija vadovaujasi pedagogas, kodėl jis taiko vienokius ar kitokius mokymo(si) metodus, ir tik tada kartu su mokytoju stengtis numatyti efektyviausius veiklos tobulinimo būdus. Galima teigti, jog ugdomojo inspektavimo esmė yra profesinės padėties apibūdinimas, kad, žinant esamą lygį, būtų galima numatyti reikalingesnę profesinio tobulėjimo būdą.

Švietimo priežiūros sąvokos suprantamos įvairiai. Stebėjimas. Kontroliuojamojo inspektavimo atveju tai kontrolės įrankis; į mokytojus žiūrima kaip į tingius ir nesuinteresuotus dirbti asmenis. Jeigu nuolat galvosime, „kaip čia ką nors nubaudus“, tikrai rasime prie ko prikibti: ieškantis klaidų jų ras. Ugdomojo inspektavimo stebėjimas yra pagalbos forma, nes stebintysis į mokytoją pirmiausia žvelgia kaip į lygiavertį partnerį, kuris savo veikla gali suteikti ir jo profesiniam tobulėjimui reikalingos informacijos. Šio proceso metu ugdomi abu, tiek mokytojas, tiek inspektorius. Vertinimas. Kontroliuojamasis inspektavimas ieško silpnųjų pusių; pastebėjus jas aiškinama, kaip blogai jos atrodė iš šalies. Pasitaiko, kad silpnosios veiklos pusės pripažįstamos klaidomis, už kurias skiriamos nuobaudos. Tuo tarpu ugdomojo inspektavimo atveju vertinimą stengiamasi naudoti kaip savianalizės formą, t.y. informaciją, kurią stebėjimo metu surinko inspektorius, pateikiama mokytojui, kad jis galėtų išstudijuoti medžiagą savarankiškai ir, pasitaręs su inspektoriumi, numatyti, kaip stiprinti savo stipriąsias puses bei išvengti silpnųjų. Šių dviejų inspektavimo formų požiūris į permainas skiriasi. „Aukščiau“ esantis kontrolierius reikalauja naujovių, nes jas numato reformos strategai, „Europos standartai“. Linkęs padėti inspektorius į naujoves žiūri palankiai ir tikrai norėtų, kad jos taptų

mokytojo profesinės aplinkos savastimi, tačiau jis tai daro skatindamas, norėdamas pastūmėti mokytoją pamąstyti apie ugdymo vertybes. Kontrolierius į mokytojus žiūri kaip į profesiskai nebrandžius žmones, kuriems nuolat reikia priežiūros ir nurodymų. O ugdomojo inspektavimo šalininkas pasitiki mokytoju, jam kiekvienas pedagogas – tai iniciatyvus profesionalas, kuris savarankiškai geba siekti aukščiausių veiklos rezultatų. Kontrolieriui vis stinga įgaliojimų . atsakingai žiūrėdamas į savo pareigas jis neretai įtiki turįs policininko vaidmenį. Inspektorius reikalauja papildomų įgaliojimų, pavyzdžiui: skirti pinigines baudas. Besistengiantis ugdyti savo kolegą inspektorius dažniausiai net nepagalvoja apie papildomus įgaliojimus, nes esama lygiateisės partnerystės padėtis jį visiškai patenkina. Vertikalūs santykiai pabrėžia įgaliojimų ir galios vienas kito atžvilgiu skirtumus. Toks bendravimas kelia nepasitikėjimą ir didiną įtampą tarp inspektoriaus ir mokytojo. Kalbėti apie profesinį tobulėjimą tokiomis sąlygomis nėra prasmės, - mokytis grėsmės akivaizdoje ne tik sunku, bet ir neįmanoma. Tuo tarpu horizontalūs santykiai kuria atmosferą, kurioje kiekvienas – tiek inspektorius, tiek mokytojas – gali vienas iš kito pasimokyti, o klaidos galimybė yra suvokiama kaip atsinaujinimo sąlyga. Ugdymas bei ugdymasis yra įmanomas tik ten, kur yra kolegiškas bendravimas, abipusė pagarba ir noras suprasti kitokius argumentus.

Minėtoji „prokuroriškoji“ kontroliuojančiojo inspektoriaus pozicija suteikia jam galimybę jaustis administratoriumi, jausti atsakomybę už savi įgaliojimų visišką realizaciją, bet ne už tai, kad mokytojas tobulėtų ir įgytų naujų žinių. Kontrolierius linkęs spręsti už mokytojus problemas, nes nepasitiki jais. Tuo tarpu ugdimuisi nusiteikęs inspektorius, pasitikėdamas savo kolegų jėgomis, skatina juos išbandyti naujus požiūrius, naujus metodus. Kontroliuojantysis daug kalba, nurodinėja, nes jis atlieka administratoriaus funkcijas, tokios yra jo galios realizavimo formos. Inspektorius stovintis tame pačiame lygyje kaip ir mokytojas, stengiasi jį išgirsti, suprasti ir patarti, jis savo veikla nori sudaryti sąlygas, kurios išlaisvintų mokytojo galias. Kita vertus, pats kontrolierius vykdo kitų nurodymus. Asmuo, kuris priklauso nuo kitų, labai retai turi norą suteikti didesnių įgaliojimų esantiems jo priežiūroje, nes supranta savų įgaliojimų ribotumą ir stengiasi išplėsti savo įtakos sferą nori, kad kiti turėtų kuo mažiau veiklos laisvės. Ugdymui nusiteikęs inspektorius suteikia pakankamai didelę veiklos laisvę, nes ugdant vadovaujamasi nuostata, kad tik pasitikėjimo atmosferoje ir atsakingi už savo veiksmus žmonės gali lavėti, laiduoti aukštesnę darbo kokybę. Galima daryti išvadą , kad kontrolieriaus ir mokytojo santykiai yra vienpusiai, o ugdymui(si) nusiteikusio inspektoriaus – konsultanto bendravimas su mokytoju vyksta abiem kryptimis, tai abipusis bendravimas.

Išvados:

1. Ugdomojo inspektavimo nuostata sietina su pasitikėjimo brandinimu, nes ugdomasis inspektavimas orientuojasi į kokybiško darbo užtikrinimą, o pasiekti kokybę baimės ir prievartos atmosferoje nėra jokių galimybių. (Ugdomasis inspektavimas, 1997)

1.5 Teisės aktai reglamentuojantys švietimo priežiūrą. Istorinis aspektas

1993 metais balandžio 20 dieną Lietuvos Respublikos tuo metu kultūros ir švietimo ministerija parengė švietimo priežiūros nuostatas, kuriose išsamiai pateikti švietimo priežiūros tikslai ir švietimo priežiūros funkcijos.

1993 metais Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija išleido Kolegijos nutarimą dėl Valstybinės švietimo inspekcijos dokumentų patvirtinimo. Tuo metu Švietimo ir mokslo ministerijos kolegija, remdamasi Lietuvos Konstitucijos 40 straipsniu, kad valstybinės ir savivaldybių mokymo ir auklėjimo įstaigos yra pasaulietinės ir Švietimo įstatymo 30 straipsniu Teisė mokytis valstybine ir gimtąja kalba, aptariančiais valstybinę švietimo įstaigų pedagoginę veiklą ir jos rezultatų priežiūrą, bei siekdama įgyvendinti Lietuvos švietimo koncepsiją nutaria patvirtinti švietimo priežiūrą reglamentuojančius dokumentus.(Kolegijos nutarimas. Nr. 21, 1993)

1994 metais Lietuvos Respublikos tuo metu kultūros ir švietimo ministerija parengė naujus švietimo priežiūros nuostatus.

2003 metų Lietuvos respublikos švietimo įstatymas, kurio 66 straipsnis nusako kokia švietimo priežiūros paskirtis.

2004 metų liepos 1 dieną priimtas Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimas dėl valstybinių švietimo priežiūros nuostatų patvirtinimo. Valstybinės švietimo priežiūros nuostatai nustato Švietimo ir mokslo ministerijos ir apskričių viršininkų administracijų valstybinės švietimo priežiūros skyrių (tarnybų) uždavinius, funkcijas, teises, atskaitomybę ir darbo organizavimą valstybinės švietimo priežiūros srityje. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 834 vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, 2003. Nr. 23 – 593; 2003, Nr. 63 – 2853).

2005 metų sausio 31 dieną patvirtinti Švietimo strategijos departamento švietimo priežiūros skyriaus nuostatai.

Išvados:

1. Kaip matome nėra daug teisės aktų reglamentuojančių švietimo priežiūrą. Manytina, kad švietimo priežiūra nėra prioritetinga švietimo sistemos dalis.

1.6 Apskričių, savivaldybių įgaliojimai švietimo priežiūros atžvilgiu

Apskritis viršininko įgaliojimai švietimo priežiūros atžvilgiu:

analizuoja bendrąją švietimo būklę apskrityje, prižiūri švietimo teikėjų veiklą. Švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka teikia informaciją ministerijai apie švietimo būklę apskrityje. Apskritis viršininko įgaliojimai užima svarbią vietą švietimo priežiūros sistemoje, nes analizuoja bendrąją švietimo būklę apskrityje ir prižiūri Savivaldybių veiklą.

Savivaldybės vykdomosios institucijos įgaliojimai švietimo priežiūros atžvilgiu:

1. Analizuoja švietimo būklę, užtikrina švietimo politikos vykdymą.

Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka organizuoja ir tvarko savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų apskaitą ir užtikrina, kad visi vaikai mokytųsi pagal privalomojo švietimo programas. Savivaldybės vykdomosios institucijos funkcija švietimo priežiūros atžvilgiu svarbi organizuojant ir užtikrinant švietimo programų laikymąsi.

Švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka teikia informaciją ministerijai, valstybės priežiūros institucijoms ir visuomenei apie švietimo būklę savivaldybėje. Svarbi Savivaldybės vykdomosios institucijos švietimo priežiūros funkcija informacijos sklaida kitoms švietimo priežiūrą vykdančioms institucijoms.

Mokyklos steigėjo(savivaldybės) įgaliojimai švietimo priežiūros atžvilgiu:

užtikrina valstybinės švietimo politikos vykdymą, įstatymų, Vyriausybės nutarimų, švietimo ir mokslo ministro įsakymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių mokyklų veiklą, vykdymą mokykloje.

Įvertina gyventojų švietimo poreikius ir priima sprendimus dėl švietimo programų teikimo.(Švietimo strategijos departamentas Vilnius, 2005) Savivaldybės svarbi funkcija įvertinti gyventojų švietimo poreikius ir juos apsvarstyti prieš priimant sprendimus dėl švietimo programų teikimo.

1.7 Kokia taikoma šiuolaikiška švietimo priežiūra pasaulyje

OFSTED – sistemiškiausia švietimo priežiūros ir konsultavimo sistema Europoje. Ši sistema sukurta Didžiojoje Britanijoje. Šios organizacijos šūkis – kokybiškesnis švietimas. OFSTED'as remiasi nuostata, kuri užtikrintų kvalifikuotą švietimą ir jo apsaugą.

Kuo remiasi OFSTED'o organizacija. Šios organizacijos darbas užtikrinti kokybiškesnį švietimo aprūpinimą, suteikti aukštesnės kvalifikacijos išsilavinimą ir apsaugoti švietimo sistemą, kuri būtų nuolat stebima ir prižiūrima. OFSTED'o specialistai stengiasi būti visapusiški, dėka šių savybių jie pasiekia teigiamų rezultatų. Ši švietimo priežiūros sistema yra daugiafunkcinė. Švietimo priežiūros specialistai teikia nuolatinės konsultacijas švietimo darbuotojams, ne tik priežiūros procedūros metu, bet ir nuolat bendraudami su pedagogais. Ši organizacija reguliuojanti, aprėpianti vaikų apsaugą, mokyklas, koledžus, vaikų ir jaunimo centrus, mokytojų tobulinimosi centrus ir dirbančius jaunuolių veiklą.

OFSTEDas nėra pavaldus vyriausybei, ši organizacija nėra atskaitinga Parlamentui. OFSTEDo nepriklausymas valdžios struktūroms, užtikrina iš švietimo organizacijų surenkamos informacijos bešališkumą.

OFSTEDo vizija. OFSTEDas - tai organizacija, kuri stengiasi užtikrinti kokybiškesnį švietimą ir jo apsaugą visiems vaikams. Tikimasi, kad efektyvi švietimo priežiūra ir reguliavimas švietime vykstančių procesų, užtikrina, kad švietimas nuolat tobulės ir skatins gyvenimo pasikeitimus. OFSTEDo specialistai tiki, kad vaikai turi teisę turėti kokybišką išsilavinimą, mokydami tokioje švietimo sistemoje, kuri skatintų motyvaciją siekti aukštesnių rezultatų, tokius kokius patys moksleiviai užsibrėžė. Ši organizacija teigia, kad mokomų dalykų vientisumas, skatina mokinių tobulėjimą ir mokėjimą pasirinkti reikiamą ir tinkamą informaciją. Šis požiūris padės jauniems žmonėms pasiruošti darbo rinkai.

OFSTED'o veikla. OFSTED'as turi centrus, kurie yra vieši ir visiems prieinami. Šie centrai taip pat nėra pavaldūs valdžios struktūroms, taigi jie užtikrina, kad asmenys kuriems yra įdomu sužinoti tam tikrą informaciją, turi galimybę tai padaryti. OFSTEDas teikia objektyvias ataskaitas apie švietime vykstančią kaitą ir švietimo priežiūros rezultatus. Ši organizacija dirba pasitelkdama profesionalius švietimo ekspertus. OFSTED'o centrai yra sukaupę daug įvairios ekspertų sukauptos medžiagos, kuri yra prieinama visiems besidomintiems. Ši organizacija nuolat bendrauja su žmonėmis ir stengiasi atsižvelgti į jų teikiamas rekomendacijas kaip tobulinti švietimo priežiūros procesą. OFSTED'as ieško galimybių, kaip sutelkti švietimo organizacijas bendram tikslui, tobulinti švietimo procesą. Stengiamasi kreipti ypatingą dėmesį bendrojo lavinimo mokykloms, kurioms šio dėmesio ypač reikia. Asmenims besidomintiems švietime

vykstančiais procesais, yra galimybė gauti reikiamą informaciją internetu. Veikia tiesioginio konsultavimo (on-line consultation) galimybė. Yra galimybė internete pamatyti OFSTED'o organizacijos veiklos planus, numatomus organizacijos darbus, gauti informacijos apie specialųjį (extra) monitoringą, įvairius mokyklų pasiekimus ir kitą su švietimu susijusią informaciją.

Išvados:

1. Ofsted'as sitemiškiausia švietimo priežiūros sistema Europoje.
2. Ši švietimo priežiūros sistema didelį dėmesį skiria teikiamoms konsultacijoms švietimo sistemos specialistams.
3. Ofsted'o sistemoje, kiekvienas norintis gauti reikiamą informaciją apie prižiūrimas sritis, turi galimybę prieiti prie reikalingų duomenų bazių.

2. VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBĖS ŠVIETIMO INSTITUCIJŲ SPECIALISTŲ INTERVIU ANALIZĖ

1. Kokios pagrindinės sritys prižiūrimos ugdymo įstaigoje?	Aukštesnių hierarchinių struktūrų švietimo priežiūros specialistai teigia: kad prižiūrimas švietimo specialistų darbas remiantis iš anksti suformuotais nuostatais, prižiūrimos tam tikros ugdymo sritys, kai kurios iš jų yra specifinės, pvz.: vidurinio ugdymo programos akreditacija.
2. Į kieno veiklą, atliekant priežiūros procedūrą ugdymo įstaigoje, kreipiamas išskirtinis dėmesys...?	Svarbi sritis, mokyklos vadovo darbas, mokyklos veiklos planas, svarbu kokių tikslu atliekama švietimo priežiūra, išskirtinis dėmesys kreipiamas į ugdymo įstaigos administracijos darbą.
3. Kokiomis priemonėmis diegiama ugdomojo inspektavimo sąvoka?	Informavimas, konsultavimas, patirties sklaida ugdymo įstaigoms, pažymos, kuriose surašomi mokyklos veiklos trūkumai, metodinės dienos mokyklose.
4. Ar organizuotai vyksta ugdymo įstaigos priežiūros procesas?	Pakankamai organizuotai, bet yra nuomonių, kad šis procesas diegiamas

	nesisteningai.
5. Kaip manote, ar objektyviai įvertinami duomenys surinkti ugdymo įstaigose?	Duomenys įvertinami kuo objektyviau pagal iš anksti suformuotus kriterijus.
6. Kokie dažniausiai pastebimi trūkumai ugdymo įstaigos darbe?	Veiklos planavimo būklė daugumoje mokyklų vis dar gana elementari, atlyginimo už darbą, įvertinimo sistema dar nepakankamai skatina pedagogus, vadovus kokybiškai dirbti, mokyklos dar daug veiklos dėl „+“, daug laiko gaištama tyrimams, rezultatų pritaikymas dažnai minimalus, išvados nekonkrečios, sunkiai įvertinamos, dažnai mokyklos trūkumai surašomi pažymose, atliekant išorės auditą, pastebimi trūkumai vertinant informaciją apie mokinių pasiekimus.
7. Ar sistemingai atliekama ugdymo įstaigų priežiūra? Jei nesistemingai, kaip dažnai ši procedūra turi būti atliekama?	Pakankamai sistemingai, nes šis procesas iš anksti planuojamas, tai numatoma savivaldybės ir apskrities metiniuose veiklos planuose.
8. Ar priežiūros procedūrą atliekantys asmenys lankstūs mokyklos būklės atžvilgiu? (Pvz.: mokykla kurioje mokosi mažai vaikų, trūksta lėšų įsigyti būtiną inventorių ir kt.)	Patikros tikslas yra ne kažką barti ar bausti, bet diagnozuoti situaciją ir teigti siūlymus, kaip gerinti padėtį, specialistai atsižvelgia į esamą mokyklos būklę, įvertinamas socialinis kontekstas kuriame yra mokykla.
9. Ar švietimo priežiūros specialistai būna tikslūs įvertindami mokykloje surinktus duomenis?	Švietimo priežiūros specialistai to siekia, tačiau į tai geriau atsakytų tie kuriuos tikrina, kartais patikrų duomenys gali būti subjektyvūs, nes tai lemia subjektyvius švietimo priežiūros specialistų požiūris, surinktų duomenų ugdymo įstaigoje vertinimas remiasi Švietimo ir mokslo ministerijos suformuotais stebėsenos rodikliais.
10. Ar švietimo priežiūros specialistai pakankamai paruošti šiam darbui?	Dauguma švietimo priežiūros specialistų baigę A. Juozaičio tęstinius mokymus „Inspektavimo mokykla“, turi akreditavimo, vadybos ekspertų pažymėjimus, nuolat tobulinasi įvairiuose profesiniuose seminaruose, yra nuomonių, kad švietimo priežiūros specialistai nepakankamai paruošti šiam darbui.
11. Kokios Jūsų rekomendacijos tobulinant švietimo priežiūros procesą?	Vertinimas turėtų būti standartizuotas, remtis atitinkams siauros srities specialistų, mokslininkų nustatytiems kriterijams, požymiams nustatymu, kalbant apie išorinį vertinimą, į mokytojo dėstomą dalyką kreipiamas per mažas dėmesys, šioje srityje labai reikalingi tyrimai, kiekvienoje

	hierarchinėje švietimo struktūroje turi būti aiškiai apibrėžtos funkcijos, kas ką turi daryti.
--	--

Išvados:

1. Švietimo priežiūros specialistai linkę sakyti, kad didesnių nesklaidumų švietimo priežiūros sityje nėra, pasitaiko nesklaidumų dėl tikrintojų subjektyvaus požiūrio.
2. Pastebima, kad nėra aiškumo dėl švietimo priežiūros specialistų funkcijų pasiskirstymo.
3. Nėra aišku, kas ir kokia veikla turėtų užsiimti. Kaip teigia Širvintų rajono savivaldybės administracijos Švietimo skyriaus vedėja, turėtų būti aiškios funkcijos, kas ką turi daryti.

Pedagogų interviu analizė

1. Kokios pagrindinės sritys prižiūrimos ugdymo įstaigoje?	Ugdymo turinys, ugdymo turinio kokybė, pedagogų darbas, ugdytinių ir jų tėvų santykis su ugdymo įstaiga, tikrinami ugdymo įstaigos dokumentai.
2. Į kieno veiklą, atliekant priežiūros procedūrą ugdymo įstaigoje, kreipiamas išskirtinis dėmesys...?	Išskirtinis dėmesys kreipiamas į ugdymo turinį, tikrinamas visos ugdymo įstaigos darbas, tikrinamas mokyklos veiklos strateginis planas.
3. Ar organizuotai vyksta ugdymo įstaigos priežiūros procesas?	Trūksta organizuotumo, jaučiamos spragos hierarchinėje sistemoje, kas prieinama darbdaviui ir tiesioginiams viršininkams, ne visada pasiekama pedagogui.
4. Ar švietimo priežiūros specialistai teigiamai nusiteikę ugdymo įstaigos darbuotojų atžvilgiu?	Trūksta švietimo priežiūros specialistų tiesioginio bendradarbiavimo su pedagogais, kartais pasitaiko įvairių atvejų, kai švietimo priežiūros specialistai iš anksti negatyviai nusiteikę tam tikros ugdymo įstaigos atžvilgiu.
5. Ar žinote kaip įvertinami duomenys surinkti ugdymo įstaigose?	Vertinimas vyksta pagal iš anksti numatytus kriterijus, pasitaiko, kad pedagogai nėra informuojami pagal kokius kriterijus jie bus vertinami.
6. Ar ugdymo įstaigos priežiūros procesas skatina pedagogus ir ugdymo įstaigos administraciją pažvelgti į savo darbą iš šalies?	Svarbus mokyklos vidaus auditas, tai turėtų skatinti mokyklos veiklą tobulėti, yra nuomonių, kad švietimo priežiūros procesas neskatina savianalizės.
7. Ar pedagogui, ugdymo įstaigos priežiūros procedūros metu, teikiamos reikalingos rekomendacijos tolimesniam darbui?	Tam tikrais klausimais taip. Dažniausiai švietimo priežiūros specialistai neteikia reikalingų rekomendacijų tobulinant ugdymo procesą.

8. Ar sistemingai atliekama ugdymo įstaigų priežiūra? Jei ne sistemingai, kaip dažnai ši procedūra turi būti atliekama?	Švietimo priežiūros pakanka. Galėtų būti tokia švietimo priežiūra, kuri teiktų reikalingas rekomendacijas tolimesnei veiklai.
9. Ar priežiūros procedūrą atliekantys asmenys lankstūs mokyklos būklės atžvilgiu? (Pvz.: mokykla, kurioje mokosi mažai vaikų, trūksta lėšų įsigyti būtiną inventorių ir kt.)	Priklauso, nuo situacijos ugdymo įstaigoje, kiekvienai situacijai, individualus sprendimas, inspektoriai nesistengia atsižvelgti į mokyklos problemas, dažniausiai atsižvelgia tik į mokyklos tipą.
10. Ar pasitaiko netaktiško, neetiško švietimo priežiūros specialistų elgesio?	Kartais taip, būna atvejų, kad mokyklos pedagogai „nesusikalba“ su švietimo priežiūros specialistais, pasitaiko nesklandumų vertinant pedagogų darbą.
11. Ar švietimo priežiūros specialistai pakankamai paruošti šiam darbui?	Jei ir nepakankamai, kiekvienas norėdamas gerai atlikti savo darbą, pasiruoš realioje praktikoje atliekant ugdymo įstaigų priežiūrą, pasitaiko, kad švietimo priežiūros specialistams trūksta kompetencijos. Inspektuotojai atlieka kontrolės funkciją, trūkta teikiamų reikalingų rekomendacijų iš šių specialistų.
12. Ar pedagogai pakankamai informuoti apie ugdymo įstaigos priežiūros procesą?	Pasitaiko atvejų, kad ugdymo įstaigos darbuotojai nėra iš anksti informuojami apie patikras. Kartais pasitaiko atvejų, kad pedagogai iš anksti informuojami apie tikrinamas sritis.
13. Kokios Jūsų rekomendacijos tobulinant švietimo priežiūros procesą?	Reikėtų išleisti informacinių lankstinukų bukletų kuriuose būtų aiškiai pasakyta kas ir kodėl vyksta, ką tai keičia, paminimi kontaktai, kilus klausimams, reikėtų daugiau bendradarbiavimo švietimo priežiūros specialistų su pedagogais. Pedagogams trūksta švietimo priežiūros specialistų teikiamų rekomendacijų kaip tobulinti ugdymo procesą.

Išvados:

1. Pedagogams svarbu bendradarbiauti su švietimo priežiūros specialistais.
2. Trūksta tarpinstitucinio bendradarbiavimo.
3. Jaučiamas ugdymo įstaigų ir švietimo priežiūros specialistų susipriešinimas.
4. Pedagogai nelinkę teigti, kad švietimo priežiūros specialistų tikslas – tobulinti ugdymo procesą.
5. Yra daug baimės atliekant ugdymo įstaigos patikros procedūrą.

6. Pedagogams trūksta skaidrumo ir aiškumo švietimo priežiūros sistemoje.
7. Trūksta informacijos apie švietimo priežiūros specialistų atliekamas funkcijas.
8. Pedagogai teigia, kad nėra aiškiai suformuotos švietimo priežiūros sistemos. Pasak Vilniaus Vasilijaus Kačialovo gimnazijos direktorės, reikėtų švietimo priežiūros specialistams ir pedagogams daugiau bendradarbiauti.
9. Trūksta reikiamų rekomendacijų iš švietimo priežiūros specialistų tobulinant mokyklos darbą.

2.1 Tyrimo metodų pristatymas

Šio darbo tyrimo metodai buvo pasirinkti šie:

1. Dokumentų turinio (content) analizė. Šis metodas buvo pasirinktas, nes buvo reikšminga išanalizuoti dokumentų reglamentuojančių švietimo priežiūrą ypatumus. Turinio analizės esmė yra įvairių dokumentų, žinių bei informacijos grupavimas į kategorijas. (9)
2. Sąvokų išskleidimo metodas. Šis metodas buvo naudotas, kad išskleisti švietimo priežiūros sąvokos ribas.
3. Stuktūruotas interviu. Atliekant interviu buvo naudojamas pokalbis, šiuo atveju pokalbis suprantamas kaip interviu technika, todėl jis neišskiriamas kaip atskiras tyrimo metodas. Pokalbio tikslas – gauti būtiną tyrimo uždaviniams informaciją. Tiriamojo interviu bruožas, kad visa informacija gaunama žodžiu. Interviu suteikia platesnes galimybes nuodugniau pažinti tiriamąjį asmenį, tuo tarpu anketinėje apklausoje tokios galimybės labai ribotos. Tiriamojo interviu metodo viena iš paskirčių tiesioginė ir pagrindinė priemonė reikiamai informacijai gauti. Pavyzdžiui, sužinoti, ką mano respondentas, išsiaiškinti, ką asmuo žino (žinių informacija), ką galvoja (požiūriai). Interviu metodas gali būti naudojamas, kaip priemonė iškeltai hipotezei patikrinti. Pavyzdžiui, nustatyti arba patikslinti kintamųjų ir tiriamojo įvykio ryšius. Interviu gali būti panaudotas kartu su kitais tyrimo metodais ir renkant informaciją, ir įvertinant kitus metodus. Buvo pasirinktas struktūruotas interviu (klausimai ir visa procedūra numatomi iš anksto, interviu eigoje mažai kas keičiama, situacija iš anksto apibrėžta). Dėl interviu metodo patikimumo yra įvairių prielaidų, teorijų, ir visos nulemtos tyrėjo ir respondento tarpusavio santykių. Vienas iš pavyzdžių (Cohen, Manion, 1989). Manoma, kad jeigu interviu gavėjas yra pakankamai kvalifikuotas, o respondentas – nuoširdus ir nusiteikęs

atsakyti į jam duotus klausimus, yra didesnė tikimybė gauti patikimus duomenis. Taikant žodinį interviu, nesunku paaiškinti tyrimo tikslą. (9)

Bazinis interviu klausimynas redaguotas atsižvelgiant į respondentų skirtingą darbo specifiką. Pedagogams užduodamuose klausimuose akcentuojamas dėmesys į švietimo švietimo priežiūros specialistų elgesį mokyklos priežiūros proceso metu. Pvz. Ar pasitaiko netaktiško, neetiško švietimo priežiūros specialistų elgesio? Valstybės ir savivaldybės švietimo institucijų specialistams užduodami klausimai buvo akcentuojami į tiesioginį šių specialistų darbą. Pvz. Ar švietimo priežiūros specialistai pakankamai paruošti šiam darbui.

2.2 Interviu surinktų duomenų aptarimas

Nagrinėjant pedagogų interviu atsakymus išryškėjo, šių švietimo specialistų nepakankamos žinios švietimo priežiūros atžvilgiu. Atsakydami į interviu klausimus pedagogai remdavosi, ne iš anksto suformuotais švietimo priežiūros dokumentais, bet savo pamąstymais. Susidarė įspūdis, kad pedagogai neskaito teisinių aktų reglamentuojančių švietimo priežiūrą ir visos švietimo sistemos darbą. Nustebino, kad klausimas kokios sritys priežiūros ugdymo įstaigoje, skirtingai pedagogų suprantamas. Nors šios sritys apibrėžtos švietimo teisiniuose dokumentuose. Taip pat ir valstybė ir savivaldybės švietimo specialistų atsakymai verčia suabejoti, ar yra skaitomi teiniai dokumentai reglamentuojantys švietimo priežiūrą. Skirtingi interviu atsakymai rodo, kad nėra švietimo įstaigų tarpinstitucinio bendradarbiavimo. Nėra aiškiai nustatytų švietimo institucijų funkcijų. Švietimo priežiūra kaip sistema neišryškėja interviu atsakymuose. Nėra visuminio švietimo priežiūros sistemos vaizdo. Pirmame interviu į klausimą kokios pagrindinės sritys priežiūros ugdymo įstaigoje, atsakyta tiksliausiai, nes remiamasi teiniais dokumentais. Bendras visų interviu atsakymų bruožas, kad trūksta švietimo įstaigų tarpinstitucinio bendradarbiavimo. Tarpinstitucinis bendradarbiavimas turėtų užtikrinti švietimo įstaigų skaidresnę veiklą. Pedagogams trūksta informacijos apie atliekamą švietimo priežiūros procedūrą. Jei patikros procedūra būtų aiškiai suformuluota, pedagogams nebūtų taip baisu laukti švietimo įstaigos tikrinimo procedūros. Pedagogai norėtų gauti daugiau rekomendacijų iš švietimo priežiūros specialistų, tam, kad galėtų tobulinti švietimo įstaigos darbą. Šiuo metu švietimo įstaigos kuria vidaus audito sistemas. Jei gautų reikiamas rekomendacijas kaip tobulinti švietimo įstaigos vidaus darbą, nereikėtų baimintis švietimo priežiūros specialistų vizito. Pirmame interviu užsimenama apie kuriama išorės audito sistemą, kuri būtų pradžia sisteminei švietimo priežiūrai. Interviu atsakymuose užsimenama, kad reikėtų švietimo priežiūros specialistams diskutuoti su švietimo įstaigos darbuotojais apie taisytnas švietimo įstaigos veiklos sritis. Šios diskusijos galėtų

paskatinti, švietimo įstaigų darbuotojus labiau įsigilinti į švietimo įstaigos tikrinamas sritis. Interviu atsakymuose išryškėjo, kad vis dar pasitaiko netaktiško, neetiško švietimo priežiūros specialistų elgesio. Minimais atvejais, kai dėl švietimo priežiūros specialisto aplaidumo buvo sutrukdytas brandos egzaminų procesas.

Ruošiantis atlikti šiuos interviu buvo bandoma susitarti dėl pokalbio su 50 švietimo priežiūros institucijų darbuotojais, iš interviu atsakymų galima suprasti, kad sutiko pasikalbėti tik penki žmonės. Spredžiant iš šio reiškinio galima teigti, kad švietimo priežiūra rūpi tik nedaugeliui švietimo sistemos grandžių specialistams.

2.3 Tyrimo rezultatų aptarimas

Dokumentų turinio (content) analizė, sąvokų išskleidimo metodu ir struktūruotu interviu metu išryškėjo šie duomenys:

- Remiantis dokumentu turinio (content) analize, ir 1993 metų ir 2004 metų švietimo priežiūros nuostatos išsamiai neatskleidžia švietimo priežiūros sąvokos. Dokumentuose naudojami terminai ir jais apibudinama veikla, atitolę nuo mokyklose vykdomos veiklos. Nedaugelis švietimo sistemos specialistų remiasi iš anksto suformuotais švietimo priežiūros nuostatais ir kitais švietimo priežiūrą reglamentuojančiais dokumentais.
- Sąvokų išskleidimo metodu, buvo norima pažiūrėti kiek šios sąvokos susijusios su švietimo priežiūra, ir kiek jos aprėpia švietimo priežiūrą. Šios sąvokos nėra plačiai naudojamos švietimo priežiūros specialistų ir pedagogų. Pedagojai nesidomi teisės aktais reglamentuojančiais švietimo priežiūrą, todėl ir kyla abejonių ar pedagogai naudoja sąvokas aprėpiančias švietimo priežiūrą.
- Interviu metu išryškėjo esminės švietimo priežiūros spragos: Trūksta tarpinstitucinio bendradarbiavimo, pedagogai nepakankamai informuoti apie švietimo priežiūros procesą, nėra aiškių švietimo priežiūros specialistų funkcijų pasiskirstymo, trūksta glaudesnio švietimo priežiūros specialistų ir pedagogų bendradarbiavimo. Šie apibendrinimai dar karta patvirtina vieną iš šio darbo hipotezių, kad švietimo priežiūros sistemoje nėra tarpinstitucinio bendradarbiavimo. Šie apibendrinimai dar kartą patvirtina, kad svarbus pedagogų teisinis švietimas.

IŠVADOS

1. Išanalizavus švietimo priežiūrai apibūdinti skirtas sąvokas. Švietimo priežiūros sąvokų žemėlapis paaiškina, atskleidžia, kad yra daug sąvokų susijusių su švietimo priežiūra. Svarbu kiekvieną iš šių sąvokų išsamiai išsianalizuoti ir pritaikyti švietimo priežiūrai aiškinti.
2. Išnagrinėjus 1993 metų ir 2004 metų švietimo priežiūros nuostatus, apibendrinant galima teigti: 1993 metų švietimo priežiūros nuostatos išsamiau apibrėžia švietimo priežiūros funkcijas, aiškiau suskirstoma įvairių švietimo lygmenų veikla švietimo priežiūros atžvilgiu.
3. Per vienuolika metų švietimo priežiūros nuostatos tapo lakoniškesnės, labiau apibrėžtos, bet ne iki galo aiškiai apibrėžiančios švietimo lygmenų funkcijas švietimo priežiūros atžvilgiu.
4. 1993 metų švietimo priežiūros nuostatose išsamiai kalbama apie teikiamas konsultacijas švietimo įstaigų specialistams, skatinami įvairūs švietimo būklės tyrimai.
5. 2004 metų švietimo priežiūros nuostatuose akcentuojama kontrolės funkcija. Švietimo priežiūra daugiau suprantama kaip išorės vertinimo sistema. Minimos sąvokos, priežiūra, kontrolė, vertinimas.
6. 2004 metų švietimo priežiūros nuostatose kalbama apie švietimo teikėjų veiklos priežiūrą, nėra plačiai kalbama apie įvairius tyrimus švietimo sistemoje.
7. Ugdomojo inspektavimo nuostata sietina su pasitikėjimo brandinimu, nes ugdomasis inspektavimas orientuojasi į kokybiško darbo užtikrinimą, o pasiekti kokybę baimės ir prievartos atmosferoje nėra jokių galimybių. (Ugdomasis inspektavimas, 1997).
8. Išnagrinėjus švietimo priežiūros teisinius dokumentus, galima teigti, kad nėra daug teisės aktų reglamentuojančių švietimo priežiūrą. Manytina, kad švietimo priežiūra nėra prioritetinga švietimo sistemos dalis.
9. Didžiosios Britanijos švietimo priežiūros sistema Ofsted'as sistemiškiausia Europoje. Ši švietimo priežiūros sistema didelį dėmesį skiria teikiamoms konsultacijoms švietimo sistemos specialistams. Ofsted'o sistemoje, kiekvienas norintis gauti reikiamą informaciją apie prižiūrimas sritis, turi galimybę prieiti prie reikalingų duomenų bazių.

10. Atlikus interviu analizę, galima teigti, kad švietimo priežiūros specialistai linkę sakyti, kad didesnių nesklandumų švietimo priežiūros srityje nėra, pasitaiko nesklandumų dėl tikrintojų subjektyvaus požiūrio. Pastebima, kad nėra aiškumo dėl švietimo priežiūros specialistų funkcijų pasiskirstymo, nėra aišku, kas ir kokia veikla turėtų užsiimti.
11. Pastebėta, kad pedagogams svarbus bendradarbiavimas su švietimo priežiūros specialistais. Trūksta tarpinstitucinio bendradarbiavimo. Jaučiamas ugdymo įstaigų ir švietimo priežiūros specialistų susipriešinimas. Pedagogai nelinkę teigti, kad švietimo priežiūros specialistų tikslas – tobulinti ugdymo procesą. Yra daug baimės atliekant ugdymo įstaigos patikros procedūrą. Pedagogams trūksta skaidrumo ir aiškumo švietimo priežiūros sistemoje. Trūksta informacijos apie švietimo priežiūros specialistų atliekamas funkcijas. Pedagogai teigia, kad nėra aiškiai suformuluotos švietimo priežiūros sistemos, trūksta reikiamų rekomendacijų iš švietimo priežiūros specialistų tobulinant mokymo įstaigos darbą.
12. Atsižvelgiant į tyrimo rezultatus, galima teigti, kad šio darbo hipotezės: 1. Švietimo priežiūros sistema neegzistuoja. 2. Švietimo priežiūros sistemoje nėra tarpinstitucinio bendradarbiavimo pasitvirtino.
13. Atlikus švietimo priežiūros nuostatų tikslų lyginimą ir funkcijų aptarimą išryškėjo, kad švietimo priežiūros tikslai nėra aiškiai apibrėžti, vis dar akcentuojama ugdymo proceso kontrolės funkcija. Švietimo priežiūros institucijos, tik iš dalies veikia, o šių institucijų efektyvumas nėra patvirtintas. Esminės švietimo priežiūros spragos: trūksta švietimo priežiūros specialistų bendradarbiavimo su pedagogais, trūksta rekomendacijų tobulinant ugdymo procesą, trūksta tarpinstitucinio bendradarbiavimo, reikėtų daugiau aiškumo ir skaidrumo atliekant ugdymo įstaigos priežiūros procedūrą.
14. Susipažinus su sąvokomis susijusiomis su švietimo priežiūra, galima teigti, kad dauguma iš jų atspindi kontroliuojamąją švietimo priežiūros specialistų funkciją. Mažai atskleidžiama ugdymojo inspektavimo sąvoka ir reikšmė švietimo sistemai.
15. Atlikus interviu su švietimo priežiūros specialistais ir pedagogais išryškėjo, kad svarbus, visos mokyklos efektyvus darbas ir jo priežiūra, neišskiriant tam tikrų sričių, bet ši priežiūra turėtų būti rekomendacinio pobūdžio, kuri leistų pedagogams patiems tobulinti ugdymo procesą ir taip gerinti švietimo kokybę.

REKOMENDACIJOS

Šios rekomendacijos padėtų švietimo priežiūros specialistams ir tiems kurie norėtų toliau nagrinėti šią temą aiškiau suprasti taisytiną švietimo priežiūros sritį. Rekomendacijos sudrėtos reminti švietimo sistemos specialistų interviu duomenimis.

1. Vertinimas turėtų būti standartizuotas, remtis atitiktoms siauros srities specialistų, mokslininkų nustatytiems kriterijams, požymiams nustatyti.
2. Didesnį dėmesį atkreipti į pedagogą, kaip į dalykininką, kaip į mokojo dalyko specialistą; nustatyti aiškiai apibrėžtas švietimo priežiūros specialistų ir švietimo priežiūros institucijų funkcijas.
3. Sukurti informacinius leidinius, kuriuose būtų aiškiai apibrėžta švietimo priežiūros veikla.
4. Sukurti efektyvią, švietimo priežiūros specialistų ir pedagogų bendradarbiavimo sistemą.
5. Švietimo priežiūros specialistams reikėtų teikti išsamias konsultacijas švietimo įstaigų darbuotojams.
6. Skatinti diskusijas švietimo priežiūros klausimais.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Ką svarbu žinoti 2005-2006 mokslo metais. Švietimo ir mokslo ministerija. Vilnius, 2005.
2. Lietuvos Respublikos seimas. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. Vilnius, 2004.
3. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Valstybinės švietimo priežiūros nuostatai. Vilnius, 1993.
4. Lietuvos Respublikos vyriausybė. Valstybinės švietimo priežiūros nuostatai. Vilnius, 2004.
5. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Ugdomasis inspektavimas. Vilnius, 1997.
6. Švietimo strategijos departamentas. Švietimo priežiūros skyriaus nuostatai. Vilnius, 2005.
7. Lietuvos Respublikos vyriausybė. Nutarimas dėl valstybinių švietimo priežiūros nuostatų patvirtinimo. Vilnius, 2004.
8. UAB Gimtinė. Tarptautinių žodžių žodynas. Vilnius, 1999.
9. Kardelis K. Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai. Judek leidykla. Vilnius, 2002.
10. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Kolegijos nutarimas dėl valstybinės švietimo inspekcijos dokumentų patvirtinimo. Vilnius, 1993.
11. Kniukšta P. Lyberis A. Mokomasis lietuvių kalbos rašybos ir kirčiavimo žodynas. Šviesa. Kaunas, 1996.
12. Nacional Catholic Education Asociation. Washington. Vertimas į lietuvių kalbą. Leidybos centras. Vilnius, 1993.
13. www.wikipedia.org. Nuoroda švietimo valdymas. 2005 11 15.
14. Balčiūnas S. Blinstrubas A. Mokyklų tobulinimo išorės audito vertinimas, mokytojų nuomonės tyrimas. Šiaulių Universitetas. Šiauliai, 2005.
15. www.ofsted.gov.uk. 2006 04 03.
16. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija. Valstybinių (išskyrus aukštųjų ir aukštesniųjų mokyklų) ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui,

- ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų atestacijos nuostatai. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas 2005 m. liepos 21 d. Vilnius, 2005.
17. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl ugdymo programų akreditacijos kriterijų ir jos vykdymo tvarkos patvirtinimo. 2004 m. vasario 5 d. Vilnius, 2005.
  18. Švietimo ir mokslo ministerija. Švietimo teikėjų veiklos valstybinės švietimo priežiūros 2005 m. teminis planas. Vilnius, 2005.
  19. Švietimo ir mokslo ministerija. Mokyklų vadovų atestacijos kaitos priežastys. Vilnius, 2005.
  20. Želvys R. Būdienė V. Zabulionis A. Švietimo politika ir monitoringas. Švietimo studijų centras. Vilnius, 2003.
  21. Želvys R. Švietimo vadyba kaitos laikotarpiu: esminiai principai ir nuostatos. Acta Pedagogica Vilnensia. Vilniaus Universiteto leidykla. Vilnius, 1999.
  22. Bendrojo lavinimo mokyklos audito metodika. Vilnius, 1997.
  23. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija. Kolegijos nutarimas. Nr. 21. Vilnius, 1993.
  24. Lietuvos Respublikos Konstitucija, 1992.

PRIEDAI

Interviu klausimai pedagogams

Interviu tikslas: išnagrinėti švietimo priežiūros ypatumus. Susipažinti su sunkumais su kuriais susiduria pedagogai atliekant ugdymo įstaigos priežiūros procesą.

1. Kokios pagrindinės sritys prižiūrimos ugdymo įstaigoje?
2. Į kieno veiklą, atliekant priežiūros procedūrą ugdymo įstaigoje, kreipiamas išskirtinis dėmesys?
  - Į pedagogų darbą;
  - ugdymo turinį;
  - administracijos darbą;
  - techninio personalo darbą;
  - kita (detalizuokite).
3. Ar organizuotai vyksta ugdymo įstaigos priežiūros procesas?
4. Ar švietimo priežiūros teigiamai nusiteikę ugdymo įstaigos darbuotojų atžvilgiu?
5. Ar žinote kaip įvertinami duomenys surinkti ugdymo įstaigose?
6. Ar ugdymo įstaigos priežiūros procesas skatina pedagogus ir ugdymo įstaigos administraciją pažvelgti į savo darbą iš šalies?
7. Ar pedagogui, ugdymo įstaigos priežiūros procedūros metu, teikiamos reikalingos rekomendacijos tolimesniam darbui?
8. Ar sistemingai atliekama ugdymo įstaigų priežiūra? Jei ne sistemingai, kaip dažnai ši procedūra turi būti atliekama?
9. Ar priežiūros procedūrą atliekantys asmenys lankstūs mokyklos būklės atžvilgiu? (Pvz.: mokykla, kurioje mokosi mažai mokinių, trūksta lėšų įsigyti būtiną inventorių ir kt.)
10. Ar pasitaiko netaktiško, neetiško švietimo priežiūros specialistų elgesio?
11. Ar švietimo priežiūros specialistai pakankamai paruošti šiam darbui?
12. Ar pedagogai pakankamai informuoti apie ugdymo įstaigos priežiūros procesą?
13. Kokios Jūsų rekomendacijos tobulinant švietimo priežiūros procesą?

Interviu klausimai valstybės ir savivaldybės švietimo institucijų specialistams

Interviu tikslas: išnagrinėti švietimo priežiūros ypatumus. Susipažinti su sunkumais, su kuriais susiduria švietimo specialistai.

1. Kokios pagrindinės sritys prižiūrimos ugdymo įstaigoje?
2. Į kieno veiklą, atliekant priežiūros procedūrą ugdymo įstaigoje, kreipiamas išskirtinis dėmesys?
  - į pedagogų darbą;
  - ugdymo turinį;
  - administracijos darbą;
  - techninio personalo darbą;
  - kita (detalizuokite).
3. Kokiomis priemonėmis diegiama ugdomojo inspektavimo sąvoka?
4. Ar organizuotai vyksta ugdymo įstaigos priežiūros procesas?
5. Kaip manote, ar objektyviai įvertinami duomenys surinkti ugdymo įstaigose?
6. Kokie dažniausiai pastebimi trūkumai ugdymo įstaigos darbe?
7. Ar sistemingai atliekama ugdymo įstaigų priežiūra? Jei ne sistemingai, kaip dažnai ši procedūra turi būti atliekama?
8. Ar priežiūros procedūrą atliekantys asmenys lankstūs mokyklos būklės atžvilgiu? (Pvz.: mokykla kurioje mokosi mažai mokinių, trūksta lėšų įsigyti būtiną inventorių ir kt.)
9. Ar švietimo priežiūros specialistai pakankamai paruošti šiam darbui?
10. Ar švietimo priežiūros specialistai pakankamai paruošti šiam darbui?
11. Kokios Jūsų rekomendacijos tobulinant švietimo priežiūros procesą?

1. Interviu su *Švietimo ir mokslo ministerijos*, Švietimo organizavimo ir Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyrių specialiste.

1. Kokios pagrindinės sritys prižiūrimos ugdymo įstaigoje?

Tikrinamas mokyklų direktorių, pavaduotojų darbas, remiantis Švietimo ir mokslo ministerijos suformuotais nuostatais. Pagal šiuos nuostatus tikrinama visos mokyklos veikla. Tai mokyklų vadovų atestacijos nuostatai, 2005 m. liepos 5 d. Šie nuostatai apima visas sritis, pagal kurias įvertinama visos mokyklos būklė.

2. Į kieno veiklą, atliekant priežiūros procedūrą ugdymo įstaigoje, kreipiamas išskirtinis dėmesys?

- Į pedagogų darbą;
- ugdymo turinį;
- administracijos darbą;
- techninio personalo darbą;
- kita (detalizuokite).

Kreipiamas didžiausias dėmesys į mokyklos vadovo darbą. Ugdymo turinys taip pat išsamiai analizuojamas, remiantis nustatytais kriterijais. Techniniam personalui neskiriamas išskirtinis dėmesys, techninis personalas atlieka mokyklos pavaduotojų pavedamas užduotis. Mokyklos vadovas koordinuoja, paveda pavaduotojams darbus. Pavaduotojai kai kuriuos darbus paveda techniniam personalui, pvz.: pavaduotojas ūkio reikalams. Svarbi mokyklos priežiūros sritis: mokyklos veiklos planas. Švietimo skyriai, kasmet prieš prasidedant mokslo metams, sudarinėja metinius veiklos planus, kuriuos derina su mokyklų metiniais veiklos planais. Švietimo skyriai daro išsamią šių veiklos planų analizę. Švietimo skyriai turėtų skirti didesnę dėmesį ugdymo proceso organizavimui, bendriesiems mokyklos ugdymo planams. Jeigu per patikras kažkas negerai su bendraisiais ugdymo planais, rengiamos metodinės dienos. Šiuo metu kuriama išorės audito sistema.

3. Kokiomis priemonėmis diegiama ugdymojo inspektavimo sąvoka?

Atlikus patikrą, yras surašomos pažymos, apie mokyklos bendrąją būklę. Šiose pažymose surašomos rekomendacijos ir siūlymai kaip keisti esamą padėtį mokykloje. Siūlymai būna įvairaus pobūdžio, gali būti siūlymai: Švietimo ir mokslo ministerijai, savivaldybės švietimo padaliniam, mokyklų vadovams. Pagal šiuos siūlymus, apskrityse parengiami patikrų planai. Atliekami 5 patikrinimai per metus, kuriuos atlieka apskričių tarnybų specialistai. Tikrinamos nuo 100 iki 500 mokyklų.

4. Ar organizuotai vyksta ugdymo įstaigos priežiūros procesas?

Taip šis procesas pakankamai organizuotas. Švietimo ir mokslo ministerijoje parengiami patikrų klausimynai. Jie siunčiami į apskritis, kur vyksta pasitarimas dėl parengtų klausimynų. Kai priimamas galutinis sprendimas, apskričių švietimo priežiūros tarnybos informuoja savivaldybes dėl apsilankymų mokyklose.

1. Kaip manote, ar objektyviai įvertinami duomenys surinkti ugdymo įstaigose?

Surinkti duomenys įvertinami objektyviai, nes šie duomenys vertinami pagal nustatytus kriterijus. Šiuos duomenis vertina, šiam darbui paruošti ekspertai.

2. Kokie dažniausiai pastebimi trūkumai ugdymo įstaigos darbe?

Negalima vienareikšmiškai atsakyti, pasitaiko įvairių nesklaidumų. Kiekvienoje mokykloje skirtingai. Visi šie taisytiniai trūkumai išsamiai aprašyti pažymose, kurios surašomos po mokyklų patikrų.

3. Ar sistemingai atliekama ugdymo įstaigų priežiūra? Jei ne sistemingai, kaip dažnai ši procedūra turi būti atliekama?

Ugdymo įstaigų priežiūra atliekama pakankamai sistemingai, nes veikla iš anksti planuojama. Ugdymo įstaigų priežiūra atliekama, pagal iš anksti numatytą metinį veiklos planą. Pagal metinę veiklos programą planuojami mėnesio veiklos planai. Savivaldybės turi informuoti mokyklas apie patikras. Steigėjas turi planuoti savo veiklą, pagal šiuos planus. Mokykla informuojama, kurios sritys mokykloje bus tikrinamos.

4. Ar priežiūros procedūrą atliekantys asmenys lankstūs mokyklos būklės atžvilgiu? (Pvz.: mokykla kurioje mokosi mažai mokinių, trūksta lėšų įsigyti būtina inventorių ir kt.)

Mokyklų tinklas pertvarkomas pagal rekomendacijas. Specialistai atsižvelgia į esamą mokyklos būklę.

5. Ar švietimo priežiūros specialistai būna tikslūs įvertindami mokykloje surinktus duomenis? Jei pasitaiko netikslumų, kokie dažniausiai? Surinkti duomenys įvertinami tiksliai. Kartais patikrų duomenys gali būti subjektyvūs, nes tai lemia subjektyvus švietimo priežiūros specialistų požiūris.

6. Ar švietimo priežiūros specialistai pakankamai paruošti šiam darbui?

Taip, šie specialistai turi atlikti specializuotus apmokymus, po kurių gauna akreditavimo eksperto pažymėjimą.

7. Kokios Jūsų rekomendacijos tobulinant švietimo priežiūros procesą?

Jeigu kalbant apie išorinį švietimo vertinimą, į mokytojo dėstomą dalyką kreipiamas per mažas dėmesys. Nėra žiūrima į dalykininką, kaip į mokojojo dalyko specialistą. Jau rengiami 4, 6, 8, 10 klasių nacionaliniai išorinio vertinimo testai. Šioje srityje labai reikalingi tyrimai.

2. Interviu su Širvintų rajono savivaldybės administracijos Švietimo skyriaus vedėja.

1. Kokios pagrindinės sritys prižiūrimos ugdymo įstaigoje?

Pagrindinės prižiūrimos sritys yra 7:

- 1) Ugdymo turinys;
- 2) mokymo pasiekimai;
- 3) mokymas ir mokymasis;
- 4) pagalba mokiniams;
- 5) mokyklos etosas;
- 6) mokyklos ištekliai;
- 7) mokyklos valdymas.

2. Į kieno veiklą, atliekant priežiūros procedūrą ugdymo įstaigoje kreipiamas išskirtinis dėmesys?

- Į pedagogų darbą;
- ugdymo turinį;
- administracijos darbą;
- techninio personalo darbą;
- kita (detalizuokite).

Žiūrint kokių tikslu atliekama ugdymo įstaigos priežiūra. Dažnai tai būna teminė priežiūros procedūra.

3. Kokiomis priemonėmis diegiama ugdomojo inspektavimo sąvoka?

Ugdomasis inspektavimas diegiamas bendrojo lavinimo mokyklose. Švietimo skyriaus specialistai atlieka analizę kaip diegiamas ugdomasis inspektavimas mokyklose. Švietimo skyriaus specialistai stengiasi pasidalinti savo patirtimi su mokytojais. Rengiamos metodinės dienos, gerosios patirties pristatymas. Tai susiję su pedagogų atestacija.

4. Ar organizuotai vyksta ugdymo įstaigos priežiūros procesas?

Ugdymo įstaigų priežiūros sistemos diegiamos nesistemiškai.

5. Kaip manote, ar objektyviai įvertinami duomenys surinkti ugdymo įstaigose?

Į surinktus duomenis žiūrima įvairiais aspektais. Stengiamasi duomenis įvertinti kuo objektyviau.

6. Kokie dažniausiai pastebimi trūkumai ugdymo įstaigos darbe?

Atliekant išorės auditą, pastebimi trūkumai vertinant informaciją apie mokinių pasiekimus.

7. Ar sistemingai atliekama ugdymo įstaigų priežiūra? Jei ne sistemingai, kaip dažnai ši procedūra turi būti atliekama?

Mokyklos vidaus auditas turi būti atliekamas kiekvienus metus. Švietimo skyrius ugdymo įstaigų priežiūrą atlieka remiantis metiniais veiklos planais. Ši priežiūra sisteminga ir nuolatinė. Mokykloje, pagrindinį vertinimą sudaro, mokymo proceso stebėjimas, pokalbiai su mokiniais, stebėjimas, kas vyksta mokykloje, mokyklos dokumentų analizė.

8. Ar priežiūros procedūrą atliekantys asmenys lankstūs mokyklos būklės atžvilgiu? (Pvz.: mokykla kurioje mokosi mažai mokinių, trūksta lėšų įsigyti būtina inventorių ir kt.)

Švietimo priežiūrą atliekantys specialistai lankstūs mokyklos būklės atžvilgiu. Įvertinamas socialinis kontekstas, kuriame yra mokykla. Vertinimas atliekamas su tikslu, tobulinti švietimo sistemą.

9. Ar švietimo priežiūros specialistai būna tikslūs įvertindami mokykloje surinktus duomenis?

Taip, švietimo priežiūros specialistai įvertina duomenis tiksliai. Šis vertinimas remiasi Švietimo ir mokslo ministerijos suformuotais stebėsenos rodikliais. Kartais pasitaiko, kad nesutampa statistiniai duomenys. Mokykloje stengiamasi surinkti kuo tikslesnius mokyklos būklės duomenis.

10. Ar švietimo priežiūros specialistai pakankamai paruošti šiam darbui?

Nepakankamai paruošti. Nėra programų, pagal kurias turėtų būti ruošiami švietimo priežiūros specialistai.

11. Kokios Jūsų rekomendacijos tobulinant švietimo priežiūros procesą?

Turėtų būti aiškios funkcijos, kas ką turi daryti. Kiekvienoje hierarchinėje struktūroje turi būti aiškiai apibrėžtos funkcijos, kas ką turi daryti.

3. Interviu su *Lietuvos vaikų ir jaunimo centro* meninio ugdymo skyriaus metodininke.

1. Kokios pagrindinės sritys prižiūrimos ugdymo įstaigoje?

- Neformalus ugdymo turinys;
- neformalaus ugdymo turinio kokybė;
- pedagogų darbas;
- ugdytinių ir jų tėvų santykis su neformalaus ugdymo įstaiga.

2. Į kieno veiklą, atliekant priežiūros procedūrą ugdymo įstaigoje, kreipiamas išskirtinis dėmesys?

- Į pedagogų darbą;
- ugdymo turinį;
- administracijos darbą;
- techninio personalo darbą;
- kita (detalizuokite).

Išskirtinis dėmesys kreipiamas į ugdymo turinį.

3. Ar organizuotai vyksta ugdymo įstaigos priežiūros procesas?

Jaučiamos spragos hierarchinėje sistemoje, kas prieinama darbdaviui ir tiesioginiams viršininkams, ne visada pasiekama pedagogui.

4. Ar švietimo priežiūros specialistai teigiamai nusiteikę ugdymo įstaigos darbuotojų atžvilgiu?

Trūksta tiesioginio kontakto, ryšio su pedagogais. Švietimo priežiūros specialistai nusiteikę teigiamai ugdymo įstaigos darbuotojų atžvilgiu, bet nereikėtų pamiršti, kad jie pavaldūs aukštesnei valdžiai, kartais teigiamo nusiteikimo neužtenka.

5. Ar žinote kaip įvertinami duomenys surinkti ugdymo įstaigose?

Ne.

6. Ar ugdymo įstaigos priežiūros procesas skatina pedagogus ir ugdymo įstaigos administraciją pažvelgti į savo darbą iš šalies?

Ne.

7. Ar pedagogui, ugdymo įstaigos priežiūros procedūros metu, teikiamos reikalingos rekomendacijos tolimesniam darbui?

Tam tikrais klausimais, taip.

8. Ar sistemingai atliekama ugdymo įstaigų priežiūra? Jei ne sistemingai, kaip dažnai ši procedūra turi būti atliekama?

Nežinau.

9. Ar priežiūros procedūrą atliekantys asmenys lankstūs mokyklos būklės atžvilgiu? (Pvz.: mokykla, kurioje mokosi mažai mokinių, trūksta lėšų įsigyti būtiną inventorių ir kt.)

Vėlgi priklauso, nuo situacijos ugdymo įstaigoje. Kiekvienai situacijai, individualus sprendimas.

10. Ar pasitaiko netaktiško, neetiško švietimo priežiūros specialistų elgesio?

Kartais, taip.

11. Ar švietimo priežiūros specialistai pakankamai paruošti šiam darbui?

Jei ir nepakankamai, kiekvienas norėdamas gerai atlikti savo darbą, pasiruoš realioje praktikoje atliekant ugdymo įstaigų priežiūrą.

12. Ar pedagogai pakankamai informuoti apie ugdymo įstaigos priežiūros procesą?

Visiškai neinformuoti.

13. Kokios Jūsų rekomendacijos tobulinant švietimo priežiūros procesą?

Informaciniai lankstinukai, bukletai, kuriuose būtų aiškiai pasakyta kas ir kodėl vyksta, ką tai keičia, kontaktai, kilus klausimams. Reikėtų daugiau bendradarbiavimo su pedagogais, nes grupėje slypi tiesa.

4. Interviu su *Vilniaus Vasilijaus Kačialovo gimnazijos direktore*.

1. Kokios pagrindinės sritys prižiūrimos ugdymo įstaigoje?

Kai į mokyklą atvažiuoja inspektoriai, visų pirma tikrinami mokyklos dokumentai. Gimnazijoje veikia efektyvi vidaus audito sistema, kuri nustato mokykloje esančius trūkumus. Išorinė švietimo priežiūra neįtin efektyvi tobulinant ugdymo procesą.

2. Į kieno veiklą, atliekant priežiūros procedūrą ugdymo įstaigoje, kreipiamas išskirtinis dėmesys?

- Į pedagogų darbą;
- ugdymo turinį;
- administracijos darbą;
- techninio personalo darbą;
- kita (detalizuokite).

Švietimo priežiūros specialistai tikrina bendrą visos ugdymo įstaigos darbą. Tikrinamas mokyklos strateginis planas. Gimnazijoje veikia daug mažų priežiūros institucijų, kurių veikla padeda tobulinti mokyklos darbo kokybę. Mokytojai nuolat atlieka savo darbo analizę. Techninio personalo darbą prižiūri mokyklos pavaduotoja atsakinga už mokyklos ūkio dalį. Mokyklos personalas bendradarbiauja tarpusavyje, ir tai užtikrina darbo vientisumą. Svarbi mokyklos vidaus kontrolė.

3. Ar organizuotai vyksta ugdymo įstaigos priežiūros procesas?

Trūkta organizuotumo. Gerai, kai mokyklos darbuotojai žino, kokios sritys bus tikrinamos, taip būtų aiškiau pedagogui pasiruošti patikros procedūrai ir būtų išvengiama betikslinio laiko gaišimo. Svarbu pačiai mokyklai diagnozuoti savo darbo silpnąsias puses.

4. Ar švietimo priežiūros specialistai teigiamai nusiteikę ugdymo įstaigos darbuotojų atžvilgiu?

Pasitaiko įvairių atvejų. Kartais švietimo priežiūros specialistai ateina į ugdymo įstaigą iš anksti negatyviai nusiteikę. Bet šis reiškinys po truputį nyksta, inspektuotojai pradeda keistis.

5. Ar žinote kaip įvertinami duomenys surinkti ugdymo įstaigose?

Mokyklos vadovų atestacijos vertinamos pagal iš anksti numatytus kriterijus, pagal vertinimo sritis. Kartais pasitaiko nesklandumų, inspektuotojai nesupratę esamos situacijos ją įvertina neigiamai.

6. Ar ugdymo įstaigos priežiūros procesas skatina pedagogus ir ugdymo įstaigos administraciją pažvelgti į savo darbą iš šalies?

Svarbiausias pačios mokyklos įsivertinimas. Atlikus mokyklos patikrą surašomos pažymos, jose siūloma kaip tobulinti ugdymo įstaigos darbą. Tai šiek tiek padeda patobulinti tam tikras ugdymo sritis, bet šių siūlymų trūksta.

7. Ar pedagogui, ugdymo įstaigos priežiūros procedūros metu, teikiamos reikalingos rekomendacijos tolimesniam darbui?

Dažniausiai švietimo priežiūros specialistai neteikia reikalingų rekomendacijų tolimesniam darbui, siūlymai ir rekomendacijos būna surašytos pažymose, kuriose minimos mokyklos tobulintinos sritys. Mokyklos pedagogai bendradarbiauja tarpusavyje, kartu dirba metodiniuose rateliuose, teikia vienas kitam reikalingas rekomendacijas.

8. Ar sistemingai atliekama ugdymo įstaigų priežiūra? Jei ne sistemingai, kaip dažnai ši procedūra turi būti atliekama?

Švietimo priežiūros pakanka. Šios priežiūros turėtų būti „proto ribose“. Galėtų būti daugiau tokios švietimo priežiūros, kurios teiktų reikalingas rekomendacijas tolimesniam darbui.

9. Ar priežiūros procedūrą atliekantys asmenys lankstūs mokyklos būklės atžvilgiu? (Pvz.: mokykla, kurioje mokosi mažai mokinių, trūksta lėšų įsigyti būtiną inventorių ir kt.)

Inspektoriai nesistengia atsižvelgti į mokyklos problemas. Inspektoriai atsižvelgia, tik į mokyklos tipą.

10. Ar pasitaiko netaktiško, neetiško švietimo priežiūros specialistų elgesio?

Kartą buvo mokykloje atvejis, kai valstybinio egzamino metu, dėl inspektorių ir mokytojų bendradarbiavimo stokos, buvo klaidingai suprastas mokytojos elgesys. Ši pedagogė mokiniams dalino egzamino užduotis, inspektuotoja pamanė, kad ši pedagogė nori padėti atlikti užduotis moksleiviams. Buvo surašytas skundas, kuris pasiekė savivaldybę. Šis atvejis parodo, kad inspektuotojai nenusiteikę bendradarbiauti su mokytojais.

11. Ar švietimo priežiūros specialistai pakankamai paruošti šiam darbui?

Nepakankamai, pasitaiko, kad švietimo priežiūros specialistams trūksta kompetencijos. Inspektuotojai daugiau atlieka kontrolės funkciją ir neteikia pedagogams reikalingų rekomendacijų. Pasitaiko išimčių tarp inspektuotojų, kai kurie iš jų stengiasi tobulėti.

12. Ar pedagogai pakankamai informuoti apie ugdymo įstaigos priežiūros procesą?

Kartais pasitaiko atveju, kad pedagogai iš anksti informuojami apie tikrinamas sritis. Inspektavimas turėtų būti arčiau mokyklos, sietis su tiesiogine mokyklos veikla. Švietimo priežiūra turėtų turėti bendrą tikslą, gerinti švietimo kokybę. Su inspektuotojais reikėtų padiskutuoti apie mokykloje tikrinamas sritis.

13. Kokios Jūsų rekomendacijos tobulinant švietimo priežiūros procesą?

Reikėtų švietimo priežiūros specialistams ir pedagogams daugiau bendradarbiauti. Trūksta reikiamų rekomendacijų iš švietimo priežiūros specialistų tobulinant mokyklos darbą.

5. Interviu su *Marijampolės apskrities Valstybinės švietimo priežiūros skyriaus specialistu.*

1. Kokios pagrindinės sritys prižiūrimos ugdymo įstaigoje?

Valstybinės švietimo priežiūros (VŠP) paskirtis suformuluota VŠP nuostatuose (vertinti valstybinės švietimo politikos vykdymą, švietimo pasiūlą ir kokybę, švietimo valdymo sprendimų vykdymą, ...) Patikrinę priežiūros sričių tematiką galima pamatyti kiekvienais metais švietimo ministro tvirtinamuose priežiūros temų planuose (žr. ŠMM tinklapis/ teisės aktai/ ministro įsakymai). Kaip sistemingos priežiūros sritys išskirtinos pagrindinio ugdymo pasiekimų

patikrinimo, brandos, kvalifikacinių egzaminų organizavimo bei vykdymo priežiūra; mokyklinio amžiaus vaikų apskaitos priežiūra. Specifinė veiklos sritis – vidurinio ugdymo programos akreditacija (žr. Ugdymo programų akreditacijos kriterijai ir vykdymo tvarka).

2. Į kieno veiklą, atliekant priežiūros procedūrą ugdymo įstaigoje, kreipiamas išskirtinis dėmesys?

- Į pedagogų darbą;
- ugdymo turinį;
- administracijos darbą;
- techninio personalo darbą;
- kita (detalizuokite).

• Pedagogų darbas vykdamas norminiuose dokumentuose (ypač Švietimo įstatyme, Mokyklos nuostatuose) jiems deleguotas funkcijas;

- ugdymo turinio pritaikymas;
- administracijos darbas;
- analizuojama mokyklos savivaldos institucijų, metodinių susivienijimų, specialiųjų, socialinių pedagogų, psichologų veikla, mokyklos bibliotekos, įvairių komisijų (pvz. Specialiojo ugdymo, prevencinio darbo organizavimo, pagalbos mokiniui ir pan. darbas).

3. Kokiomis priemonėmis diegiama ugdomojo inspektavimo sąvoka?

• Informavimas – situacijų apibendrinimai teminėse pažymose – tai nekartotinų klaidų iliustracijos visiems, kam tai aktualu (pažymos prieinamos – skelbiamos informaciniame leidinyje „Švietimo naujienos“, ŠMM ir apskričių administracijų tinklapiuose, santraukos – periodinėje regionų ir respublikinėje spaudoje;

• Konsultavimas – patikros metu siekiama suinteresuotus, atsakingus mokyklų bendruomenių narius supažindinti su atitinkamos veiklos srities naujovėmis, patarti, kaip išvengti tipinių klaidų, siūlyti galimus problemų sprendimo variantus ir pan.

• Patirties sklaida – pažymose, jų aptarimuose, individualių pokalbių būdu skleidžiama informacija apie gerąją kitų mokyklų, specialistų patirtį.

4. Ar organizuotai vyksta ugdymo įstaigos priežiūros procesas?

VŠP nuostatuose priežiūros procedūros reglamentuotos pakankamai aiškiai. Patikros vykdomos pagal iš anksti sudarytus, aptartus, suderintus su specialistais patikros planus

(atmintines). Laikomasi ir nerašytų principų, pvz. Patikrų periodiškumo, sistemingumo laikymosi; siekimo, kad patikros procedūros kuo mažiau trikdytų mokykloje tuo metu vykstančius ugdymo procesus (laiką deriname iš anksto, vizito pradžioje susitariame su mokyklos vadovais dėl darbo grafiko, pateikiame reikalingų dokumentų sąrašą, pokalbius su pedagogais, mokiniais, planuojame pertraukų metu ar po pamokų); stengiamės nesilankyti mokyklose prieš šventes, mokykloje vykstant svarbiems renginiams ir pan.

5. Kaip manote, ar objektyviai įvertinami duomenys surinkti ugdymo įstaigose?

Laikomės principo, kad kiekvienas fiksuojamas faktas būtų patikrintas remiantis bent 2 informacijos šaltiniais; patikros metu siekiame, kad būtų surastas bendras supratimas dėl nustatytų svarbiausių išvadų formuluočių; su pažymos projektu supažindiname tikrintas mokyklas, prašydami pateikti pastabas, patikslinimus, pasiūlyti savo situacijų traktuotes; švietimo teikėjai gali pažymų išvadas, traktuotes apskusti apeliacine ar teismine tvarka (per daugiau kaip 10 Marijampolės apskrities VŠP tarnybos darbo metų tokių atvejų nebuvo). Kad visais atvejais įvertinimai 100% teisingi – negaliu garantuoti, tačiau toks yra siekis ir minėti saugikliai, manau, sąlygoja gana optimalų objektyvumą.

6. Kokie dažniausiai pastebimi trūkumai ugdymo įstaigos darbe?

- Veiklos planavimo būklė daugumoje mokyklų vis dar gana elementari;
- atlyginimo už darbą, įvertinimo sistema dar nepakankamai skatina pedagogus, vadovus dirbti kokybiškai; geriausius rezultatus pasiekia tie, kurie idealistiškai aukojasi vardan mokyklos, vaikų. Vienoje pažymoje yra frazė, „...mokymo metodų, skatinančių vaikų norą mokytis, taikymo praktika yra adekvati mokytojų sugebėjimų ir savimonės lygiui“.
- Mokyklos darbe dar daug veiklos dėl „+“ – daug laiko gaištama tyrimams, analizėms pasitarimams, kurių išvados neaktualizuojamos, rezultatų pritaikymas dažnai minimalus, nutarimai nekonkretūs, sunkiai įsivertinami;

7. Ar sistemingai atliekama ugdymo įstaigų priežiūra? Jei ne sistemingai, kaip dažnai ši procedūra turi būti atliekama?

Pakankamai. Turime visų apskrities mokyklų duomenų bazę, kurioje fiksuojame konkrečių mokyklų tikrinimo datas, temas – planuodami priežiūrą atsižvelgiame į mokyklos tipą, dydį, savivaldybę. Per metus apylankome apie 50% mokyklų (praktiškai visas vidurines, profesines – kasmet, pagrindines – kartą per 2 -3 metus, ikimokyklinės - kartą per 3 – 4 metus). Kartais taikoma praktika – ištirti situaciją (pagal pasirinktą temą) visose vienos savivaldybės mokyklose, kartais tam tikroje dalyje visų savivaldybių mokyklų, kartais – visose vieno tipo apskrities

mokyklose (pvz. Jaunimo, specialiosiose). Jeigu mokykloje buvo nustatytos kažkokios probleminės situacijos – joje vykdome grįžtamąją priežiūrą; jeigu patikros temos išvados kalba apie prastą kaž kurios ugdymo srities būklę daugumoje mokyklų – papildomai analizuojame šios situacijos pokyčius po maždaug metų laiko tarpo (pvz., mokinių mokymosi krūvių problema). Vidutinis vienos temos tikrinamų mokyklų skaičius – apie 15.

8. Ar priežiūros procedūrą atliekantys asmenys lankstūs mokyklos būklės atžvilgiu? (Pvz.: mokykla kurioje mokosi mažai mokinių, trūksta lėšų įsigyti būtiną inventorių ir kt.)

Patikros tikslas yra ne kažką barti ar nubausti, bet diagnozuoti situacija ir teikti siūlymus, kaip gerinti padėtį. Pažymos užbaigiamos iš išvadų išplaukiančiais siūlymais tiems, kas kompetentingi gerinti padėtį. Pažymos užbaigiamos iš išvadų išplaukiančiais siūlymais tiems, kas kompetentingi situaciją pagerinti (ne tik mokykloms, bet ir jų steigėjams, ŠMM). Tais atvejais, kai pažeidžiami norminiai dokumentai, mokinių, pedagogų teisės – stengiamės, kad pažeidimai būtų pašalinti. Nesvarbu kokioje mokykloje (didelėje, mažoje, turtingoje ar skurdžioje) mokosi mokinys –jis turi turėti lygias galimybes kaip ir visi, o mokyklos ir jo steigėjo pareiga tai užtikrinti.

9. Ar švietimo priežiūros specialistai būna tikslūs įvertindami mokykloje surinktus duomenis? Jei pasitaiko netikslumų, kokie dažniausiai?

Mes to siekiame (žr. 5 klausimą), tačiau į tai geriau atsakyti tie, kuriuos vertiname. Tik reikėtų atsižvelgti į tai, kad žmogus, kurio veikla vertinama, kartais linkęs akcentuoti, kad tikrintojai „kabinėjasi prie smulkmenų“, „vertina tik pagal popierius“, „patys daro, net rašybos klaidų“ ar pan. taip tarsi bandoma „paslėpti“ rimtus, esminius veikos trūkumus. Galimi netikslumai – apibendrinant informaciją kartais pritrūksta informacijos, kurią reikėjo surinkti vizito metu; vizito laiką riboja įvairios pašalinės kliūtys, o informacijos kiekis būna labai didelis – sudėtinga atsirinkti; labai sunku surinkti patikimą statistinę informaciją.

10. Ar švietimo priežiūros specialistai pakankamai paruošti šiam darbui?

Dauguma esame baigę A. Juozaičio tęstinius mokymus „Inspektavimo mokykla“, turime akreditavimo, vadybos ekspertų pažymėjimus, sistemingai du kartus per metus susirenkame į kvalifikacijos tobulinimo seminarus, kur susipažįstame su naujausiomis švietimo aktualijomis, lankome seminarus Pedagogų profesinės raidos centre (PPRC), regioniniuose Švietimo centruose (ŠC). Drauge aptariame patikrų planus (atmintines), svarstome norminių dokumentų projektus, patys vedame seminarus, skaitome paskaitas.

11. Kokios jūsų rekomendacijos tobulinant švietimo priežiūros procesą?

Vertinimas turėtų būti standartizuotas, remtis atitiktoms siauros srities specialistų, mokslininkų nustatytiems kriterijams, požymiams nustatymu.

6. Interviu su *Švietimo ir mokslo ministerijos, Švietimo organizavimo skyriaus specialiste*. Buvo bandoma pasikalbėti asmeniškai, bet buvo atsiųstas toks laiškas:

Švietimo priežiūra Lietuvoje vykdoma Švietimo įstatymo 66 straipsniu. Mūsų skyrius Švietimo organizavimo ir vykdo tik ministerijai pavaldžių mokyklų priežiūrą. Dirbdama ministerijoje mokyklų priežiūros aš nevykdau. Žinios apie mokyklų silpnąsias puses, kurios išryškėja per priežiūrą, per ketverius metus nubluko (tiek metų nedirbu Savivaldybės Švietimo skyriuje)¹.

---

¹ Atsakymo kalba netaisyta